

WSNP *Periodiek*

Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen

Jaargang 6, nummer 1

februari 2015

Inhoud

- 01** **Van de redactie**
- 02** **Niet op naar vier maar terug naar één saneringstraject**
Arnoud Noordam
- 03** **Schuldenbewind: een stevige nieuwe tak aan de schuldhulpstam**
Jacques van Rossen en Erica Schruer
- 04** **Klachtenregeling WSNP-bewindvoerder**
Geert Lankhorst
- 05** **Bate na materiële looptijd (II)**
Matthieu Verhoeven en Christiane Koppelman
- 06** **Toch verlenging van de schuldsaneringsregeling na afloop van de termijn van artikel 349a Fw? (I)**
Theo Pouw
- 07** **Nieuws in het kort**
- 08** **Actuele rechtspraak kort**

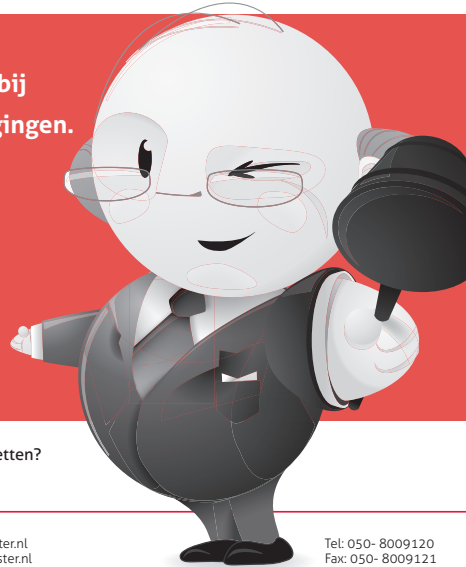
ONLINEVEILINGMEESTER.NL

DE VEILINGSITE VAN NEDERLAND

**Uw optimale partner
voor verkoop van roerende goederen bij
WSNP, faillissementen of bedrijfsbeëindigingen.**

De voordelen van Onlineveilingmeester.nl:

- Duizenden geïnteresseerde bezoekers per dag
- Logistieke service (transport, opslag)
- Ook voor kleine aantallen en kleine faillissementen
- Snelle service, korte reactietijden
- Leuke manier van kopen en verkopen (spanning)
- Ook voor taxaties

Wilt u weten hoe u Onlineveilingmeester.nl succesvol kunt inzetten?
Wij vertellen het u graag.

Onlineveilingmeester.nl
De Hallen 1
9723 TW GRONINGEN

www.onlineveilingmeester.nl
info@onlineveilingmeester.nl

Tel: 050- 8009120
Fax: 050- 8009121

Aanbevolen citeerwijze

Naam auteur, titel tijdschriftartikel, *WP*, jaartal/nr. tijdschrift, paginanummer. Bijvoorbeeld:
Margreet van Bommel, 'Verrekeningsrecht uitkeringsinstanties', *WP* 2010/01, p. 1.

Abonnementen

Zie de achterzijde van dit tijdschrift.

Adverteren in *WSNP Periodiek*

In *WSNP Periodiek* kan geadverteerd worden. Voor een prijsopgave en nadere informatie over adverteren, kunt U zich wenden tot het redactiesecretariaat.

ISSN-nummer: 2210-6650

Redactiesecretariaat

WSNP Periodiek

Postbus 5018, 5800 GA Venray

e-mail: redactie@wsnp-periodiek.nl, faxnummer: 077 463 38 21

Uw bijdrage aan *WSNP Periodiek*

U kunt kopij aanleveren overeenkomstig de richtlijnen voor auteurs. Deze richtlijnen kunt U raadplegen via www.wsnp-periodiek.nl. Na toezending van Uw kopij, naar redactie@wsnp-periodiek.nl, zal één van de redactieleden contact met U opnemen. Artikelen dienen in beginsel maximaal 2500 woorden te omvatten.

01 - Van de redactie

Geachte lezer,

In dit eerste *WP*-nummer van 2015 vindt u bijdragen over het minnelijk traject, het beschermingsbewind, de *Wsnp*, de Klachtenregeling *Wsnp*-bewindvoerder, bespreking van twee recente uitspraken van de HR en van jurisprudentie over de afkoop van levensverzekeringen.

In zijn *Opinie* signaleert Arnoud Noordam het groeiend aantal huishoudens met schuldproblemen. De minister van Economische Zaken wil commerciële schuldhulpverlening toestaan om tegemoet te komen aan de stroom hulpzoekenden die niet geholpen worden in het minnelijke traject, met beschermingsbewind of toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling. Noordam bepleit dat we niet moeten doorgroeien naar vier maar juist moeten toewerken naar één geïntegreerd, wettelijk traject. Van Rossen en Schruer verwelkomen juist het in 2014 geïntroduceerde schuldbewind als nieuw instrument in de gereedschapskist van het schuldenbeleid. Zij analyseren de ontstaangeschiedenis, de ratio en het aantal uitgesproken schuldbewinden en bespreken ook de taak van de schuldbewindvoerder. De redactie dankt hen hartelijk voor hun bijdrage.

Geert Lankhorst beschrijft de Klachtenregeling *Wsnp*-bewindvoerder die door de Raad voor Rechtsbijstand in samenspraak met Recofa en de BBW tot stand is gebracht. Lankhorst juicht de introductie van de klachtenregeling toe onder het motto 'van klacht naar kracht'. De auteur wijst op het praktische klachtenformulier aan de hand waarvan de klacht op eenvoudige en uniforme wijze bij de Raad voor Rechtsbijstand kan worden ingediend. De redactie dankt Lankhorst voor zijn heldere bijdrage die *Wsnp*-bewindvoerders niet ongelezen kunnen laten.

De redactie heeft Matthieu Verhoeven en Christiane Koppelman gevraagd opnieuw een bijdrage te schrijven over het onderwerp 'bate na de materiële looptijd' c.q. de nagekomen bate van art. 194 Fw – dit keer analyseren

zij voor u het arrest HR 19 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3678. De auteurs concluderen dat, volgens de HR, de bekendheid met onzekere baten (a) niet in de weg staat aan het opmaken van de slotuitdelingslijst en beëindiging van de schuldsaneringsregeling, en (b) gelijk is te stellen met de niet bekendheid van baten als genoemd in artikel 194 Fw. De auteurs houden ons nog drie andere routes voor om dergelijke baten voor de boedel te realiseren. De redactie is hen zeer erkentelijk voor hun doorwrochte bijdrage(n) aan *Wsnp Periodiek*.

Theo Pouw schrijft over het voor de *Wsnp*-praktijk zeer belangrijke arrest HR ECLI:NL:HR:2014:2935. In antwoord op prejudiciële vragen van Hof 's-Hertogenbosch leert de HR ons dat verlenging van de toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling ook mogelijk is ná het verstrijken van de termijn van art. 349a Fw. Pouw plaatst vraagtekens bij dit arrest en kondigt aan in een volgende bijdrage ook het HR-antwoord op de tweede prejudiciële vraag te zullen analyseren.

Het tweede deel van het artikel van Berend Engberts over de afkoop van levensverzekeringen is doorgeschoven naar het mei-nummer.

Dit nummer besluit met de vaste rubrieken *Nieuws in het kort* en *Actuele Rechtspraak kort*.

Eva Timmermans heeft ons laten weten haar werkzaamheden als redactiemedewerker niet langer te kunnen combineren met haar full-time baan en rechtenstudie. Met begrip voor haar prioriteiten neemt de redactie afscheid van Eva onder dankzegging voor haar inspanningen voor *WP*. We hopen u in het volgende nummer te kunnen berichten wie Eva's opvolger zal zijn.

Het zal u niet zijn ontgaan: *WP* heeft een opgefriste cover en we hopen dat het u bevalt!

De redactie

02 - Niet op naar vier maar terug naar één saneringstraject

Arnoud Noordam

1. Inleiding

Onderzoekers schatten het totaal aantal Nederlandse huishoudens met problematische schulden op 300.000 tot 500.000.¹ Ongeveer de helft daarvan zoekt geen schuldhulp. Zij die wel schuldhulp zoeken, verdwalen makkelijk in een veelheid van regels en instanties.² We kennen inmiddels de in een kaderwet geregelde gemeentelijke schuldhulp (Wgs, 2012), het beschermingsbewind dat sinds 2014 op grote schaal uitgesproken wordt op grond van problematische schulden en de Wsnp (1998). De minister van Economische Zaken (EZ) wil bovendien ruim baan maken voor een vierde smaak: de commerciële schuldhulpverlening. De bestaande voorzieningen zouden niet toereikend zijn. EZ is daarmee het derde ministerie, naast Veiligheid en Justitie en Sociale Zaken en Werkgelegenheid, dat zich begeeft op het terrein van schuldhulp en schuldsanering. Om nog maar te zwijgen over de rol van Ministeries van Financiën (Belastingdienst) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Zorginstituut Nederland) die met hun bijzondere incasso-rechten de schuldenproblematiek eerder verergeren dan oplossen; het is nog wachten op de 'rijksincassovisie'.

Staatsecretaris Klijnsma van SZW kwalificeerde het schuldenbeleid onlangs als 'evenwichtig opgebouwd' maar met de beste wil kan ik geen behoorlijke samenhang in het beleid van de (rijks-)overheid ontwaren.³ Er is veel aandacht van media, onderzoekers en politiek voor de schuldenproblematiek maar vooralsnog leidt die aandacht niet tot voldoende toegankelijkheid, effectiviteit en efficiëntie van schuldhulp en schuldsanering. De kosten van problematische schuldsituaties worden geschat

op circa € 100.000 per schuldenaar (over een periode van tien jaar). Berekend is dat € 1,- investeren in schuldhulp de maatschappij € 2,4 oplevert. Alle reden dus te zoeken naar de beste en snelste weg naar sanering, tegen de laagste kosten. Ik neem u mee langs de verschillende velden van de schuldsanering. Broedend op het ideale schone lei-recept, doe ik suggesties voor een regisseur die in teamverband maatwerk aflevert binnen één geïntegreerd, wettelijk traject.

2. Gemeenten stuiten op 'onoplosbare schuldsituaties'

Per 1 juli 2012 zijn gemeenten verplicht, krachtens de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), om schuldhulpverlening aan te bieden. Per jaar melden zich, naar schatting, ruim 100.000 personen aan voor schuldhulp van de gemeenten. Sinds de financiële crises (2008 e.v.) komen de verzoeken om schuldhulp niet meer alleen van personen met een bijstandsuitkering of zeer laag inkomen maar ook van mensen met een middeninkomen of een hoog inkomen. Het aantal aanmeldingen voor schuldhulp bij NVVK-leden nam tussen 2003 en 2013 toe van 34.500 naar 89.000. Van die 89.000 verkeerden 72.000 in een problematische schuldsituatie. Wegens zogenoemde 'onoplosbare schulden' konden 35.000 mensen niet geholpen worden.

De uitvoeringskosten van de gemeentelijke schuldhulpverlening werden voor 2010 geschat op € 170 miljoen. Wegens bezuinigingen op de schuldhulp, in sommige gemeenten oplopend tot 40%, en de invoering van de Wgs hebben veel gemeenten de schuldhulpverlening anders ingericht.⁴ Veel gemeenten hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in gemeentelijke beleidsplannen uitsluitingscriteria voor schuldhulp op te nemen, bijvoorbeeld het ontbreken van inkomen, inschrijving in het handelsregister als zelfstandige, eerder beroep

op schuldhulp, fraudeschulden of een lopende echtscheiding. Daarnaast zijn veel gemeenten ook gaan screenen op motivatie en vaardigheden om te bepalen welke hulp geïndiceerd is. Indien de schuldenaar nog niet in een stabiele situatie verkeert, wordt geen poging tot een schuldregeling gedaan (dweilen met de kraan open). Wel kunnen dan andere maatregelen enig soelaas bieden zoals (a) 'corrigeren' beslagvrije voet, (b) betalingsregelingen, (c) budgetbeheer of beschermingsbewind. Met deze strenge selectie en screening is het slagingspercentage verbeterd maar worden velen met 'onoplosbare schulden' niet geholpen.⁵

3. Aantal beschermingsbewinden neemt fors toe

Budgetbeheer was jarenlang een instrument dat door gemeenten op grote schaal werd ingezet. Crediteuren betreuren dat dit instrument veel minder wordt gehanteerd.⁶ Uit de beleidsplannen en beleidsregels blijkt echter dat gemeenten ook vanuit de schuldhulpverlening doorverwijzen naar beschermingsbewind. En een belangrijke taak van die beschermingsbewindvoerder is nu juist: budgetbeheer. Stimulansz constateert dat bij meer dan 40% van alle beschermingsbewinden schulden een rol spelen.⁷ Indien de onder bewind gestelde de kosten van het beschermingsbewind niet zelf kan betalen, dan komen deze ten laste van de bijzondere bijstand. In 2013 besteedden gemeenten meer dan 20% van de bijzondere bijstandsuitgaven aan beschermingsbewind. Het aantal aanvragen nam toe van 21.700 in 2010 tot 36.004 in 2013. Het aantal lopende beschermingsbewinden bedroeg in 2013 circa 230.000⁸, dat aantal zal nu waarschijnlijk nog groter zijn- en kennelijk meer dan 45.000 (20%) van die bewinden zijn schulden-gerelateerd. Het lijkt er sterk op dat de gemeente een deel van de schuldhulp c.q. het budgetbeheer uitbesteedt aan beschermingsbewindvoerders. Aan de onafhankelijke bewindvoerders kan de

gemeente geen regels of beleid opleggen. Is dit wel effectief en efficiënt? Geeft de gemeente zo de regie niet teveel uit handen? Bovendien: De taak van de beschermingsbewindvoerders beperkt zich tot budgetbeheer, zij hebben niet een wettelijke taak om schuldsituaties op te lossen.

4. Wordt de Wsnp een relatief kleinere speler?

Gezien het almaar groeiende aantal huishoudens met problematische schulden is de Wsnp hard op weg een relatief kleine speler te worden. Tot en met 2012 liep het aantal Wsnp-verzoeken gestaag op, tot 20.500 per jaar. Maar sindsdien is een daling ingezet naar 17.500 verzoeken in 2013. Vele menen dat de toename van het aantal schuldenbewinden hier debet aan is. Het aantal toepassingen van de schuldsanering is navenant gedaald van 14.700 (2011) naar 12.400 (2013). Bij het dalend aantal Wsnp-toepassingen speelt ook de strenger wordende toetsing door de rechter een rol. De wetgever schrijft het Wsnp-recept exclusief voor aan hen die de buitengerechtelijke weg zonder succes hebben doorlopen maar toch 'er klaar voor zijn' de wettelijke route te nemen. Kennelijk indachtig die wens van de wetgever -maar wellicht ook wegens beperkte capaciteit en budget- houdt de rechterlijke macht de toegangspoort nauwlettend in de gaten. Het aantal niet-ontvankelijkverklaringen is de laatste jaren langzaam maar zeker opgelopen van 4,8 (2009) naar 7,2 procent (2013) terwijl ook het landelijke afwijzingspercentage is opgelopen van 16% (2010) naar 20% (2013). Terzijde: De substantiële verschillen tussen rechtbanken waar het gaat om de afwijzingspercentages dragen niet bij aan een nationaal gedragen aanpak van de schuldenproblematiek: Rb. Noord-Nederland wees in 2013 5% van de Wsnp-verzoeken af, Rb. Den Haag ruim 40% (Monitor Wsnp 2014). De Wsnp is m.i. een adequaat saneringsinstrument. Velen met

‘onoplosbare schulden’ kunnen echter niet op toediening van dit ultieme medicijn rekenen.

5. Met Vrijstellingsbesluit weer de markt op?

Waar het gaat om consumentenschulden geldt nog steeds een verbod op commerciële schuldbemiddeling (art. 48 Wck). Dat verbod was destijds ingegeven door de wens kwetsbare schuldenaren te beschermen tegen onwenselijke praktijken van iets te commerciële schuldbemiddelaars. Maar de minister constateert dat het aantal huishoudens met schuldproblemen blijft groeien en acht het wenselijk private schuldbemiddelaars onder voorwaarden toe te staan hun activiteiten tegen betaling te verrichten. Art. 48 lid 1 onder d Wck biedt de minister de mogelijkheid via een Amvb-vrijstelling van het wettelijk verbod te verlenen en het voorgestelde Vrijstellingsbesluit schuldbemiddelaars voorziet daarin. Het Vrijstellingsbesluit stelt een aantal simpele basisvoorwaarden waaronder een maximale spaartermijn van 36 maanden en inachtneming van het Recofa-vtlb. Onder de voorwaarde dat een schuldregeling tot stand komt - afwikkeling en schone lei zijn kennelijk géén beloningsvereiste - mag de commerciële schuldbemiddelaar in rekening brengen wat hij wil. De Belastingdienst moet toezicht gaan houden op naleving van de voorwaarden in het Amvb gesteld. Geeft de overheid zijn regierol uit handen wegens ontoereikende publieke voorzieningen en/of uit kostenoverwegingen? Is dit de weg die we moeten gaan om onoplosbare schulden op te lossen? De beoogde datum van inwerkingtreding van het Vrijstellingsbesluit was 1 januari 2015 maar die datum is inmiddels verschoven naar 1 juli 2015.

6. Naar één geïntegreerd traject - brede toegang, stevige regie en maatwerk

Samengevat zijn we nu hier: Screenende en selecterende gemeentes die grote groepen

schuldenaren geen hulp (kunnen) bieden, een groot aantal mensen dat onder schuldbewind staat maar die geen uitzicht op een schuldvrij bestaan heeft en een stagnerende Wsnp - en dit alles in een tijd waarin één miljoen mensen in een problematische schuldsituatie verkeren. De diverse ministeries hebben gescheiden trajecten met min of meer concurrerende beroepsgroepen in het leven geroepen: minnelijke schuldhulpverleners, beschermingsbewindvoerders en Wsnp-bewindvoerders en straks ook nog commerciële schuldbemiddelaars. Staatsecretaris Teeven heeft de Tweede Kamer geschreven dat gemeenten ‘in de loop van 2016’ de mogelijkheid krijgen bij de rechter een breed moratorium te verzoeken en spreekt van een ‘nieuwe verbinding tussen het minnelijke en wettelijke traject’.⁹ Ik zie niet zozeer een hechtere verbinding ontstaan maar eerder –stap voor stap- een kopie van het wettelijke traject. De overgang tussen minnelijk en wettelijk traject is moeizaam te noemen.¹⁰ Het parallel lopen van beschermingsbewind en Wsnp-bewind leidt nogal eens tot miscommunicatie maar lijkt mij ook een relatief dure oplossing. Grote crediteuren zoals woningcorporaties beginnen hun verantwoordelijkheid serieus te nemen en meer oog te krijgen voor het gemeenschappelijk belang van schuldenaar en schuldeiser; zij komen met creatieve saneringsinitiatieven maar de omvangrijke en zeer diverse problematiek zal m.i. door hen niet opgelost worden. Is er niet één heelmeeester aan te wijzen voor alle wonden? De Wsnp-bewindvoerder is over het algemeen goed opgeleid en heeft een mooi saneringsinstrument - ik zou niet tegen een groter aantal toepassingen van de Wsnp zijn met een bredere regieopdracht voor de Wsnp-bewindvoerder. Dat vereist wel een aanpassing van het Wsnp-stelsel (aanpassing van de wet, meer en breder opgeleide bewindvoerders en meer r-c’s nodig?). Gemeenten kunnen nu al een landelijke dekking bieden, ook zij zouden de regiefunctie kunnen vervullen met de mogelijkheid maatwerk te leveren binnen één

geïntegreerd, wettelijk traject van schuldhulp en schuldsanering. Direct beginnend met een wettelijk moratorium en standaard inkomens- en budgetbeheer (zachte heelmeeesters maken stinkende wonden...) beziet de regisseur-bewindvoerder in een inventarisatiefase wat nodig is. Na deze inventarisatie eerst nog een jaar stabiliseren met maatschappelijke of medische zorg, of direct sparen c.q. saneren en liefst zo snel mogelijk weer zonder kostbaar inkomens- en budgetbeheer (teugels laten vieren waar mogelijk)? De regisseur kan de hulp inroepen van een maatschappelijk werker, een psychiater, een hypotheekadviseur, een arbeidsdeskundige en/of direct als een (Wsnp-achtige) bewindvoerder aan het werk gaan; de ervaren en goed opgeleide Wsnp-bewindvoerders kunnen gemeentelijk emplooi krijgen of wellicht als zelfstandigen door de gemeente in de saneringsfase ingeschakeld worden. Bij de schuldsanering verdient verstrekking van een gemeentelijk krediet de voorkeur: je rekent meteen af met crediteuren. Na drie jaar sparen krijgt de schuldenaar een schone lei – het traject kan langer duren als er bijvoorbeeld eerst gestabiliseerd moet worden of later een verlenging nodig is. Het minnelijke traject kan afgeschaft en de taak van de rechter beperkt worden tot administratief beroep. Ik zal in deze Opinie-rubriek mijn voorstel niet in detail uitwerken maar een geïntegreerd wettelijk traject biedt m.i. perspectieven voor bredere en vlottere toegankelijkheid tot en grotere effectiviteit en efficiëntie van het schuldsaneringstraject.¹¹

- 1 *Overkoepelende blik op de omvang en preventie van schulden in Nederland, NIBUD (Tamara Madern), oktober 2014, p. 15. Gezien het gemiddelde van net iets meer dan twee personen per huishouden komt dat neer op meer dan één miljoen Nederlanders, zo rekent het Nibud uit.*
- 2 *Von den Hoff geeft zijn artikel 'Toegang Wsnp onder druk' in het Tijdschrift voor Schuldsanering, december 2014, de volgende ondertitel mee: 'De schuldenaar verdwaalt'.*
- 3 *Zie haar kamerbrief d.d. 12 december 2014 'Agenda voortgang maatregelen schuldenbeleid'. Zie ook de bijdrage van Jacques van Rossen en Erica Schruer elders in dit nummer: zij schrijven met meer begrip voor het overheidsbeleid over het subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel waar het gaat om de verschillende wettelijke instrumenten voor schuldhulp en schuldsanering.*
- 4 *Onoplosbare schuldsituaties. Hogeschool Utrecht (Nadja Jungmann e.a.)/NVVK, november 2014, p. 13.*
- 5 *Idem, p. 27 t/m 31.*
- 6 *Ook weer als gevolg van de gemeentelijke bezuinigingen. Zie Het verhaal achter de cijfers. De doorstroming van de minnelijke schuldhulpverlening naar de wettelijke schuldsanering. Hogeschool Utrecht (Jungmann c.s.)/NVVK, december 2014, p. 61.*
- 7 *Beschermingsbewind. Kwantitatief onderzoek naar ontwikkelingen en kosten voor gemeenten. Stimulansz (Vivian den Hartogh en Annejet Kerckhaert), mei 2014, p. 29.*
- 8 *Aanhangsel van de Handelingen 20142015-413, p. 3.*
- 9 *Evaluatiebrief Wsnp d.d. 24 april 2014, p. 8. Overigens verwijst de staatssecretaris abusievelijk naar art. 8 Wgs waar hij doelt op art. 5 Moratorium.*
- 10 *Zie het rapport van Jungmann c.s. genoemd in noot 6.*
- 11 *Ik heb al eens eerder een voorstel in deze richting gedaan, zie Wsnp en goede trouw, Kluwer 2008, p. 359-367.*

In de Alblasserwaard (regio Dordrecht) staat het kantoor van Verkerk & Vos Bewindvoeringen. Ons kantoor voert naast WSNP en faillissementen ook beschermingsbewind, curatele BW 1, inkomensbeheer, schuldhulpverlening, executele, vereffeningen en testamentair bewind uit. Collegialiteit en ons motto 'domme vragen bestaan niet' vertalen zich in een open bedrijfscultuur met een praktische, nuchtere aanpak waarin alles bespreekbaar is. Bij Verkerk & Vos Bewindvoeringen werken momenteel 36 medewerk(st)ers in diverse functies.

Wegens pensionering van een van onze WSNP bewindvoerders
zijn wij op zoek naar een:

bewindvoerder WSNP 24 / 36 uur

Een vast dienstverband is (bij gebleken geschiktheid) het uitgangspunt.

Functieomschrijving:

Als bewindvoerder WSNP voert u de taken uit zoals deze omschreven zijn in de faillissementswet. U bent aanspreekpunt voor schuldenaren, schuldeisers en rechtbank. U legt verantwoording af aan, en informeert de rechter-commissaris. U legt huisbezoeken af waarin u de schuldenaar uitleg geeft over de verplichtingen behorend bij de WSNP. U maakt verslagen. U bezoekt rechtbank zittingen waarin u met een zakelijke maar constructieve houding uw bijdrage of standpunt verwoordt.

Functie-eisen:

- U beschikt over een HBO werk-/denkniveau.
- U heeft het diploma Bewindvoerder WSNP en kennis van wet en jurisprudentie.
- U heeft uw PE punten aantoonbaar bijgehouden.
- U beschikt over werkervaring als WSNP bewindvoerder.
- U heeft affiniteit met de doelgroep.
- U beschikt over goede mondelinge en schriftelijke communicatieve vaardigheden.
- U beschikt over goede sociale vaardigheden, integriteit is uw levenshouding.
- U beschikt over goede computervaardigheden en u bent op de hoogte van relevante programmatuur. (VTLB calculator, Word, Excel)
- U kunt zelfstandig werken maar geniet zeker van het werken in een team.

Informatie over de vacature kunt u krijgen bij onze P & O medewerkster mw. A. de Ruiter en bij de heer A. Verkerk. Uw sollicitatie dient u uiterlijk 21 maart 2015 per mail te sturen naar sollicitatie@verkerkenvos.nl t.a.v. mw. A. de Ruiter.

03 - Schuldenbewind: een stevige nieuwe tak aan de schuldhulpstam

Jacques van Rossen*
Erica Schruer**

1. Omvang problematische schulden en schuldenbeleid

Het aantal huishoudens met schulden is volgens de meest recente gegevens (aangehaald in Volkskrant 19 januari 2015): 1,1 miljoen en stijgt snel, ook omdat veel woningen onder water zijn komen te staan. Gelijktijdig stagneert de instroom in de Wsnp (wsnp.rvr.org) op 12.356 in 2013, cijfers over periode tot en met 30 november 2013 en 2014 zijn vergelijkbaar. Het in november 2014 verschenen onderzoek Onoplosbare Schuldsituaties van Jungmann¹ schat dat 700.000 personen in problematische schulden leven en ruim een miljoen daarop een serieus risico lopen. De maatschappelijke kosten die hieruit voortvloeien zijn hoog. Het NIBUD schatte deze op € 100.000 voor elke problematische schuldsituatie die niet wordt opgelost (T. Madern aangehaald in noot 1 p.5). De totale schade bedraagt zo beschouwd 70 miljard euro.

De problematische schuldenproblematiek schreeuwt om een gedifferentieerd hulpaanbod om de hiervoor beschreven maatschappelijke schade in te dammen. Op departementaal niveau is inmiddels, voorzover wij kunnen nagaan, sinds 2013 het begrip “schuldenbeleid” in zwang gekomen, omschreven als “een minnelijk en wettelijk vangnet, als mensen hun problematische schulden niet meer zelf kunnen oplossen”². Dat is terecht; dit vraagstuk vraagt om een integrale aanpak waarop met recht een “beleid” mag worden ontwikkeld.

2. Een nieuw instrument in de gereedschapskist van het schuldenbeleid

In de curatieve gereedschapskist van het schuldenbeleid waarin minnelijke schuldhulp in de zin van de Wet gemeentelijke schuldhulp en de Wsnp bovenin lagen, waren de rechtsfiguren curatele, meerderjarigenbewind (en mentorschap) tot voor kort een rustig bezit.³ De aankondiging van de “Wet wijziging van enige bepalingen van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek inzake curatele, onderbewindstelling ten behoeve van meerderjarigen en mentorschap ten behoeve van meerderjarigen” bracht hierin verandering. Blijkens de Memorie van Toelichting bestonden diverse aanleidingen om dit deel van het personen- en familierecht te wijzigen. Uitgangspunt bij de wetwijziging was dat deze instrumenten in omvang meer passend moesten worden zodat zij alleen daar plaatsvinden waar het probleem zich voordoet (het zogeheten subsidiariteitsbeginsel) en alleen daar ingrijpen waar geen minder verstrekkende maatregel mogelijk is (het zogeheten proportionaliteitsbeginsel). Verdere uitgangspunten waren een actievere betrokkenheid van de omgeving bij deze instrumenten, een verbetering van de kwaliteit en een betere aansluiting op de bestaande praktijk. Daarnaast konden met de wetwijziging de regels rondom de drie instrumenten, die immers ieder hun eigen ontstaansgeschiedenis hadden, meer gestroomlijnd en afgebakend worden.

Eén onderdeel van de wetwijziging voortkomend uit de bestaande praktijk betreft de introductie van de rechtsfiguur schuldenbewind. De wetgever introduceert deze rechtsfiguur als ‘nieuw’ instrument, voortkomend uit de bestaande praktijk van beschermingsbewind, naast de reeds bestaande figuur van de wettelijke schuldsanering (Wsnp) en van de minnelijke schuldhulpverlening (Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), zie Kamerstukken II, 2011/12, 33 054, nr. 3 Memorie van Toe-

lichting, blz. 6. Dit artikel beschrijft de figuur schuldenbewind en valt uiteen in twee delen. In het eerste deel zal de inhoud van het schuldenbewind beschreven worden, het tweede deel analyseert de relatie tussen het schuldenbewind en de schuldhulpverlening en de schuldsanering.

3. De inhoud van het schuldenbewind

Ontstaansgeschiedenis

Voor de wetwijziging als geheel bestonden goede gronden, gevormd door een reeks incidenten die zich hadden voorgedaan bij beschermingsbewindvoerders. Het faillissement van de beschermingsbewindvoerder BDG Kleingeld in 2006 was het eerste, meest in het oog springende incident dat de noodzaak van kwaliteitseisen duidelijk maakte. Daarnaast had Nederland het VN-verdrag inzake van rechten van personen met een handicap ondertekend (hierna: het CRPD-Verdrag) waardoor het zoveel mogelijk beperken van de inbreuk op het zelfbeschikkingsrecht in de wet moest worden opgenomen, zie Kamerstukken II, 2011/12, 33054, nr. 3 Memorie van Toelichting onderdeel M & T. Artikel 12 lid 4 van het CRPD-verdrag verwoordt dat als volgt: “[...] dat maatregelen met betrekking tot de uitoefening van handelingsbekwaamheid de rechten, wil en voorkeuren van de desbetreffende persoon respecteren, vrij zijn van conflicterende belangen of onbehoorlijke beïnvloeding, proportioneel zijn en toegesneden op de omstandigheden van de persoon in kwestie, van toepassing zijn gedurende een zo kort mogelijke periode en onderworpen zijn aan een regelmatige beoordeling [...]”

Reden voor de introductie van het schuldenbewind lag ook in de toename van het aantal schuldenbewinden dat was uitgesproken. De wetgever maakt door het aanhalen van de terminologie “problematische schuldsituatie” gebruik van de reeds gehanteerde terminologie in de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening: “[...] Schuldenbewind is de onderbewindstelling

van goederen van mensen in een problematische schuldsituatie [...]”. Gelijktijdig introduceert de wijzigingswet haar definitie van een problematische schuldsituatie, en sluit daarbij aan op art. 284 lid 1 Fw, waarvan sprake is wanneer: “[...] redelijkerwijs te voorzien [is] dat een rechthebbende niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden, of hij heeft opgehouden te betalen[...]”, zie Kamerstukken II, 2011/12, 33 054, nr. 3 Memorie van Toelichting, Onderdeel M. Door de over en weer gebruikte terminologie ontstaat meer verbinding tussen de drie domeinen (Wsnp, Wgs en meerderjarigenbewind) dan daarvoor het geval was.

Een andere overweging voor introductie van de categorie schuldenbewinden was dat in dergelijke gevallen vaak sprake is van complexe situaties waarbij niet altijd voor iedereen duidelijk is wat van de bewindvoerder verwacht mocht worden. Dit maakte de wettelijke bevestiging van het specimen schuldenbewind noodzakelijk onder gelijktijdige omschrijving van de taken.

De ratio

De doelstelling van de wetwijziging is de toegang tot curatele, beschermingsbewind en mentorschap mogelijk te maken voor mensen die onvoldoende zelfredzaam zijn. Daarnaast is de doelstelling dat de bescherming adequaat moet zijn (lees: voldoende kwaliteit heeft).

De wetgever heeft hiertoe verkwisting verplaatst van curatele naar beschermingsbewind en het hebben van problematische schulden toegevoegd als grondslag van beschermingsbewind (art. 1:431 lid 1 sub a BW):

Daarnaast heeft de wetgever de beloning van de bewindvoerder zo uitgelegd dat deze zodanig adequaat dient te zijn dat de vertegenwoordiger zijn werkzaamheden in het belang van de betrokkene naar behoren kan uitvoeren.⁴ Bovendien is dit ingevuld, ter uitvoering van art. 1:435 lid 1 sub 7 BW, door opstelling van

beleidsregels ter borging van de kwaliteit van de professionele (schulden-)bewindvoerder.⁵ In geval van een schuldbewind betekent dit een passende beroepsopleiding als bedoeld in artikel 1.1, onder d, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (lees: HBO-opleiding) of tenminste twee jaar werkervaring als 'reguliere' bewindvoerder. Hiermee zou beschikbaarheid van voldoende en voldoende gekwalificeerde beschermingsbewindvoerders veilig gesteld moeten zijn.

De aantallen

Hoewel de Memorie van Toelichting veelvuldig refereert aan het gestegen aantal schuldbewinden geeft zij zelf daarvoor geen bronnen. Nadien zijn wel onderzoeken en meldingen gepubliceerd die deze observatie van de wetgever bevestigen.^{6 7} Op dit moment zou sprake zijn van ca. 52.000 aanvragen beschermingsbewind per jaar waarbij in ca. 41% van de verzoeken schulden een rol spelen. Het aantal schuldbewinden dat op dit moment bestaat is niet precies bekend omdat er (nog) geen centrale registratie plaatsvindt van de bestaande schuldbewinden. Wanneer alleen de uitgesproken beschermingsbewinden tussen 2010 en 2013 geteld worden als actieve beschermingsbewinden is sprake van 107.156 beschermingsbewinden.⁸ In omvang lijkt het aantal schuldbewinden daarmee in ieder geval even omvangrijk te zijn als het aantal actieve schuldsaneringen (Monitor Wsnp tiende meting over het jaar 2013, p. 17). De onderzoekers gaven zelf al aan dat dit een conservatieve schatting is.

De taak van de schuldbewindvoerder

De wetgever is er duidelijk over, de voorname taak van de bewindvoerder in geval van een schuldbewind is het stabiliseren van de financiële situatie.⁹ Sterker, "De bewindvoerder is niet verplicht een betalingsregeling met schuldeisers te treffen. Dat is uitdrukkelijk de taak van schuldhulpverleners".¹⁰ De taak van

de bewindvoerder, aanvullend op zijn algemene taak van beheer (art. 1:438 lid 1 BW), is breed omschreven. Het is zijn taak de rechthebbende in en buiten rechte te vertegenwoordigen, diens vermogen te beleggen en alle handelingen te verrichten die aan een goed bewind bijdragen (art. 1:441 lid 1 BW). Hierbij moet gedacht worden aan proactief beheer, zoals het nagaan op welke voorzieningen de schuldenaar recht heeft, en deze zo nodig aan te vragen, en het veiligstellen van de beslagvrije voet (art. 475c en 475 d Rv). Verder is als zijn taak omschreven het uitvoeren van alle handelingen die leiden tot stabilisering van de financiële situatie. Wij hebben recent (Symposium Modus Vivendi 27 november 2014) begrepen dat de branchevereniging BPBI doende is een speciaal kwaliteitsreglement op te stellen voor de schuldbewind.

4. De relatie tussen schuldbewind, schuldhulpverlening en schuldsanering

In de praktijk vandaag komt het vaak voor dat de gemeente iemand die een beroep op schuldhulp doet, niet toelaat, omdat daartegen bezwaren bestaan. Hiertegen staan overigens de rechtsmiddelen van bezwaar en beroep krachtens de Algemene Wet Bestuursrecht open. Reden voor de gemeente een verzoek niet toe te laten tot de gemeentelijke schuldhulp kan zijn, dat deze daarvoor (nog) niet klaar is, bijvoorbeeld omdat de inkomenssituatie niet stabiel is, nog geen beroep op toeslagen of voorliggende voorzieningen is gedaan, of in geval van verstandelijke beperkingen of persoonlijke psychosociale problemen zoals verslavingsproblematiek die (nog) niet onder controle is. Zowel de gemeente als de rechtbank pleegt in het kader van de Wsnp in daarvoor in aanmerking komende gevallen wel de voorwaarde te stellen, dat de aanvrager verzoekt om toepassing van boek 1 beschermingsbewind in de verschijningsvorm schuldbewind. In die situaties kan sprake zijn van samenloop van schuldbewind met minnelijk of wettelijk

traject. In die gevallen waarin de debiteur niet kwalificeert voor minnelijk of wettelijk traject kan sprake zijn van solo schuldbewind.

Voordeel van het schuldbewind ten opzichte van het minnelijk traject is de rechterlijke betrokkenheid en daaraan gekoppeld de verplichting tot periodieke verslaglegging door de bewindvoerder aan de rechtbank. In het minnelijk traject is nu alleen sprake van rechterlijke betrokkenheid bij toepassing van de zogenaamde minnelijke middelen te weten moratorium, gedwongen medewerking en voorlopige voorzieningen en binnenkort ook bij het nieuwe zogenaamde brede moratorium. Met de introductie van de schuldbewindvoerder is deze een door de wet gereguleerde beroepsgroep die krachtens artikel 48 Wck ook schuldbemiddeling tegen betaling mag verrichten.

Is sprake van samenloop dan is het nodig dat de schuldbewindvoerder enerzijds en de minnelijk schuldhulpverlener en Wsnp-bewindvoerder anderzijds hun taken scherp afbakenen en doublures vermijden. In de praktijk richt de Wsnp-bewindvoerder zich dan met name op de oude schulden en de schuldbewindvoerder op het vrij te laten bedrag en de lopende lasten¹¹. Dubbel werk is niet efficiënt, leidt tot misverstanden en vermijdbare irritatie ook bij crediteuren en kost geld. De schuldbewindvoerder moet een inventarisatie van de schulden maken om tot een goede vermogensopstelling te kunnen komen, toch ligt het meer in de rede dat de schuldhulpverlener en Wsnp-bewindvoerder zich richten op de *fine tuning* van de inventarisatie en relatiebeheer van de crediteuren ("oude schulden").

Minnelijke schuldhulp en de Wsnp blijven de aangewezen route voor die debiteuren die aan de daarvoor geldende eisen kunnen voldoen en daardoor uitzicht kunnen krijgen op een integrale oplossing c.q. in geval van de Wsnp een schone lei.

In de Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren (Stcr 10-11-2014 nr. 32149) zijn de bedragen vastgelegd van de (jaar)beloningen die door de kantonrechter worden vastgesteld. Heeft de debiteur daartoe niet de middelen, dan wordt als regel een beroep gedaan op de gemeente voor bijzondere bijstand. Op die manier ziet de gemeente de kosten, die zij heeft bespaard op het minnelijk traject, langs andere weg uit haar vermogen verdwijnen. Recent onderzoek¹² wees uit dat gemeenten in 2013 gemiddeld 22% van de bijzondere bijstand uitgaven aan de kosten van beschermingsbewind. Deze kosten waren in 2010 gemiddeld 11% en het ligt gegeven de toename van het aantal beschermingsbewinden in de rede dat de kosten sinds 2013 zijn toegenomen.

5. Slotopmerkingen en aanbevelingen

Het schuldbewind is een nuttige aanvulling naast minnelijke schuldhulp en de Wsnp. Het is een lichter regime dat om die reden goedkoper kan zijn dan het minnelijk traject schuldhulpverlening en de Wsnp. Aantekening verdient daarbij wel dat in sommige gevallen de kosten van minnelijke schuldhulpverlening en de Wsnp ten laste van het collectief van de crediteuren kunnen worden gebracht.

Is sprake van samenloop, dan is het gewenst dat de taken van de schuldbewindvoerder enerzijds en de minnelijke schuldhulpverlener of de Wsnp-bewindvoerder anderzijds scherp worden onderscheiden en gescheiden.

De tijd zal leren of in daarvoor geschikte gevallen schuldbemiddeling door de schuldbewindvoerder zich zal ontwikkelen tot een tegenhanger van de minnelijke schuldhulp, krachtens wettelijke verplichting (Wgs) aangeboden door de gemeente. Gegeven de beperkte dekking die gemeentelijke schuldhulp

op dit moment biedt, zou dit een nuttige aanvulling kunnen zijn om meer problematische schuldsituaties op te lossen.

De schuldenbewindvoerder is daarnaast naast de gemeente een aangewezen instantie om in daarvoor in aanmerking komende gevallen de debiteur naar de Wsnp toe te leiden waarbij de schuldenbewindvoerder bevoegd is de artikel 285 Fw-verklaring af te geven (HR 05-11-2010, ECLI:NL:HR:2010:BN8056).

Zonder overdrijving kan worden geconstateerd dat het schuldenbewind een stevige nieuwe tak is aan de schuldhulpboom en daarmee krachtige versterking geeft aan “het schuldenbeleid”, hetgeen te meer van belang is nu de gemeentelijke tak in een ietwat kwijnende toestand is komen te verkeren.

*Mr. Jacques van Rossen is directeur van de Modus Vivendi Groep die zich bezig houdt met beschermingsbewind, Wsnp-bewindvoering en schuldhulpverlening in het minnelijk traject.

**Mr. Erica Schruer is advocaat in Rotterdam en senior-onderzoeker aan de Hogeschool Utrecht in het Lectoraat Schulden en Incasso. Zij publiceert regelmatig over particulieren in problematische schuldsituaties in minnelijk en wettelijk traject (Wsnp) in juridische tijdschriften en op haar weblog Observatrix.

- 1 *N. Jungmann c.s. Onderzoek Onoplosbare Schuldsituaties Hogeschool Utrecht in opdracht van de NVVK 2014, p. 16*
- 2 *Brief Staatssecretaris SZW Klijnsma aan Tweede Kamer van 12 december 2014, KII 2014/2015 nr. 24515 nr. 297.*
- 3 *A.J.M. Nuytinck, “Curatele, meerderjarigenbewind en mentorschap: belangrijke wetswijziging op komst”, WPNR 2010, 6844, p. 439-447.*
- 4 *Regeling van 4 november 2014, nr. 577811 houdende de invoering van de Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren (Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren), blz. 6.*
- 5 *Besluit van 29 januari 2014, houdende regels ter waarborging van de kwaliteit van curatoren, bewindvoerders en mentoren (Besluit kwaliteits-eisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren).*
- 6 *V. den Hartogh & A. Kerckhaert (Stimulansz), “Beschermingsbewind; kwantitatief onderzoek naar ontwikkelingen en kosten voor gemeenten”, Stimulansz, mei 2014.*
- 7 *Brief Staatssecretaris 29 oktober 2014, “Antwoorden kamervragen over beschermingsbewind en het toezicht door de Kantonrechter”, p. 2.*
- 8 *V. den Hartogh & A. Kerckhaert (Stimulansz), “Beschermingsbewind; kwantitatief onderzoek naar ontwikkelingen en kosten voor gemeenten”, Stimulansz, mei 2014, p. 21.*
- 9 *Kamerstukken II, 2011/12, 33 054, nr. 3 Memorie van Toelichting, blz. 35.*
- 10 *Kamerstukken II, 2011/12, 33 054, nr. 3 Memorie van Toelichting, blz. 34.*
- 11 *M.J. Gerads “Wsnp en beschermingsbewind: hoe gaat dat samen?”, WSNP Periodiek 2012-3, p. 14-16.*
- 12 *Stimulansz Onderzoek Beschermingsbewind Kwantitatief onderzoek naar ontwikkelingen en kosten voor gemeenten, mei 2014.*

04 - Klachtenregeling WSNP-bewindvoerder

G.H. Lankhorst*

1. Aanleiding en inleiding

In samenspraak met Recofa en met de BBW heeft de Raad voor Rechtsbijstand gewerkt aan de totstandkoming van een eigen klachtenregeling en een gedragscode voor Wsnp-bewindvoerders. Een uniforme klachtenregistratie heeft nooit bestaan, noch bij de rechtbanken, noch bij de Raad voor Rechtsbijstand. De klachtenregeling is gepubliceerd in de Staatscourant, tegelijkertijd met de gedragscode voor Wsnp-bewindvoerders, beide in werking getreden op 17 maart 2013. De geldende (tweede) versie van de klachtenregeling is afgedrukt in de Staatscourant 2013, nr. 29038, 8 oktober 2013 en op 10 oktober 2013 in werking getreden. Deze tweede versie bracht inhoudelijk niets nieuws maar hing samen met de inwerkingtreding per 1 oktober 2013 van het Besluit vergoedingen bewindvoering (Stb. 2013, 308). Het onderwerp kwaliteitsbeleid in insolventiezaken speelt al langere tijd (men zie Verslag van een schriftelijk overleg TK 2006-2007, 27244, nr. 26) en is sinds vorig jaar dus voor de bewindvoering Wsnp afzonderlijk genormeerd, waaronder de professionele beroepsethiek en de frequentie en aantallen klachten over Wsnp-bewindvoerders en de controle op de kwaliteit van hun werk.

Met de gedragscode en de klachtenregeling is duidelijker gemaakt welke gedragsmaatstaf bij een Wsnp-bewindvoerder mag worden aangelegd. Zo vormt de code een ijkpunt voor schuldenaren (en uiteraard ook voor bewindvoerders) om het gedrag (handelen of nalaten) van een bewindvoerder te toetsen. De klachten die in het kader van de nieuwe klachtenregeling bij de Raad voor Rechtsbijstand kunnen worden ingediend, moeten te herleiden zijn tot

een gedraging die in strijd is met een bepaling uit de Gedragscode. Over de nieuwe gedragscode werd door mij gepubliceerd in "Hoe hoort het eigenlijk in de Wsnp?" in Tijdschrift voor Schuldsanering 2013/4 (december), p. 3-6. Dit artikel is een bewerkte versie van mijn bijdrage in Tijdschrift voor Schuldsanering 2014/2, p. 9-12.

2. Van klacht naar kracht

Het is goed dat de Raad voor Rechtsbijstand het fenomeen "klacht" hiermee reguleert en uit de zwaarmoedige hoek trekt ("van klacht naar kracht"): een klacht is niet perse iets negatiefs, maar kan onvrede kanaliseren, vertrouwen eventueel herwinnen, en ook een suggestie voor verbetering van de werkzaamheden vormen. En een bewindvoerder die meerdere klachten ontvangt kan juist goed op het scherpst van de snede werken, aldus de toelichting op de klachtenregeling, in die zin dat hij of zij een strengere toezichtopvatting heeft. Omgekeerd betekent dat dus niet dat een bewindvoerder over wie nooit een klacht wordt ontvangen een betere bewindvoerder is. De Raad besteedt ook via de driejaarlijkse kwaliteitsaudit aandacht aan de kantoororganisatie waarbij wordt gekeken of de bewindvoerders hun werk kwalitatief op de juiste manier uitvoeren. Zo wordt bijvoorbeeld bekeken of alle dossiers op dezelfde wijze zijn ingericht en of er achterstanden zijn in het versturen van de boedelverslagen. Ook vindt er bij de audit een controle plaats op de registratie en afhandeling van ontvangen klachten.

3. Wat is een klacht?

Als klager wordt omschreven een natuurlijk- of rechtspersoon, die in relatie tot de bewindvoerder staat als schuldeiser, schuldenaar dan wel een overige belanghebbende is in een wettelijke schuldsaneringsregeling waarin de bewindvoerder is benoemd. Als beklagde wordt omschreven de bewindvoerder Wsnp

tegen wie een klacht is gericht. Maar het kernonderwerp “een klacht” laat zich nogal moeilijk afbakenen. Artikel 1 van de klachtenregeling omschrijft een klacht als: *“een bij de Raad voor Rechtsbijstand schriftelijk ingediende uiting betreffende ongenoegen of ontevredenheid over het in strijd met de bepalingen van de Gedragscode handelen of nalaten van de bewindvoerder, die als zodanig optreedt dan wel als vertegenwoordiger van een natuurlijk persoon als juridisch case-manager of rechtsbijstandverlener, niet zijnde advocaat, in de zin van de Wet op de Rechtsbijstand of anderszins.”* Hierover een drietal opmerkingen.

Ten eerste: het moet gaan om gedragingen (handelen of nalaten) door de bewindvoerder in strijd met de Gedragscode. Dat lijkt evident, maar is toch goed om even te onderstrepen. Klachten over de Raad voor Rechtsbijstand of over het gedrag van een mede-schuldeiser of over een kredietbank of een gemeente of een particuliere schuldhulpverlener in het minnelijke voortraject, of bijvoorbeeld (meer in het algemeen) over het als onrechtvaardig ervaren stelsel van de Faillissementswet, worden niet door artikel 317 Fw bestreken en dus niet door de R-C, maar ook niet door de Raad op grond van deze klachtenregeling in behandeling genomen. Indien gemeenten bijvoorbeeld klachtwaardig handelen bij de afgifte van de verklaring van artikel 285 Fw (“probeert u het na de zomervakantie nog maar eens !”) staat in sommige gevallen beroep open op een gemeentelijke ombudsman of de Nationale Ombudsman.

Ten tweede: Het woord ‘anderszins’ duidt er volgens de toelichting op dat een bewindvoerder in zijn werk, in welke hoedanigheid dan ook, te allen tijde geacht wordt zich te houden aan de bepalingen in die Gedragscode.

En ten derde: deze klachtenregeling bestaat naast de klachtenprocedure van artikel 317

Fw. De klacht wordt immers niet in behandeling genomen als deze betrekking heeft op de inhoudelijke behandeling van een wettelijke schuldsaneringsregeling, waarin de regeling van artikel 317 Fw (klagen via tussenkomst van de rechter-commissaris) voorziet. Er is natuurlijk een grijs gebied tussen de klachtenregeling van de Raad en de rechtsgang van artikel 317 Fw (“opkomen” tegen de bewindvoerder). Deze “open grens” wordt beïnvloed doordat rechtbanken allemaal heel anders omgaan met wat als een klacht op basis van art 317 kan worden beschouwd. Wat de afbakening lastig maakt, is dat het in artikel 317 Fw gaat om “elke handeling van de bewindvoerder”, en dat het klachtrecht (daar) dus niet beperkt is tot “rechtshandelingen”, zoals het aangaan van een overeenkomst, het treffen van een betalingsregeling, het (gedeeltelijk) voldoen van een vordering etc. Ook over feitelijke handelingen, en naar mag worden aangenomen ook nalaten, van de bewindvoerder kan worden geklaagd, zoals de wijze waarop hij een schuldeiser te woord staat, het niet of te laat beantwoorden van correspondentie of het nodeloos rekken van een insolventieprocedure. De afbakening zit hem wellicht nog het meest in het onderscheid of het een dossierklacht is of niet. De beslissing van de R-C die op grond van artikel 317 Fw binnen drie dagen moet worden genomen vormt een snel middel om een bewindvoerder indien nodig tot de orde te roepen. De R-C dient de bewindvoerder te horen alvorens een beslissing te nemen. In de praktijk vindt er veelal een bemiddeling door de R-C plaats waarna een formele beslissing achterwege kan blijven. De termijn van drie dagen wordt daarbij vaak overschreden, maar daarop is geen sanctie gesteld. Hoger beroep is gedurende vijf dagen mogelijk tegen deze beslissing (artikel 315 lid 1 en 2 Fw), en wel bij de rechtbank. De rechtbank beslist na verhoor over behoorlijke oproeping van de belanghebbenden.

Wanneer er toch bij de Raad een klacht

wordt ingediend die betrekking heeft op de inhoud van een dossier, dan zal deze niet-ontvankelijk verklaard moeten worden. De klager wordt in dat geval wel gewezen op de mogelijkheden die artikel 317 Fw biedt, en dus naar de juiste instantie verwezen: de rechter-commissaris.

4. Hoe klagen ?

Artikel 2 van de klachtenregeling regelt de wijze van indiening van de klacht. De klager dient de klacht schriftelijk, gemotiveerd en voorzien van een datum en handtekening, in bij de Raad voor Rechtsbijstand. Voor het indienen van de klacht is een formulier ontwikkeld dat iedere klager kan downloaden van de website van bureau Wsnp. De klager moet wel eerst naar de bewindvoerder zelf toe. De klacht wordt dus niet in behandeling genomen wanneer de klager niet eerst aantoonbaar de klachtenprocedure van de bewindvoerderorganisatie, waar de bewindvoerder werkzaam is, heeft gevolgd. Dat een bewindvoerder een klachtenprocedure hebben moet, en medewerking moet verlenen aan de afwikkeling van klachten, volgt overigens uit artikel 12 van de Gedragscode bewindvoering. De nieuwe klachtenregeling van de raad dient zodoende als tweedelijns voorziening beschouwd te worden.

De klacht wordt in beginsel niet in behandeling genomen als deze betrekking heeft op het handelen of nalaten van de bewindvoerder dat zich meer dan een jaar vóór de indiening van de klacht aan de klager heeft geopenbaard. In beginsel, want in bijzondere gevallen is het mogelijk om een langere termijn te hanteren. Onder bepaalde omstandigheden is het mogelijk dat een klager zich pas na dat jaar bewust wordt van het feit dat een bewindvoerder zich klachtwaardig heeft gedragen. Ook kan het zijn dat een klager om zwaarwegende redenen niet eerder een klacht wil of kan indienen. In die situaties, die de klager aannemelijk moet

maken, kan een klacht ook na de termijn van een jaar na openbaring worden ingediend.

Wanneer de klacht niet volledig is of anderszins niet voldoet aan de voorwaarden, stelt de secretaris van het Bureau Wsnp van de Raad de klager volgens artikel 3 in de gelegenheid om het verzuim te herstellen. De klager wordt daartoe een termijn van ten hoogste vier weken gesteld. Indien de klager de klacht niet de binnen de gestelde termijn aanvult, wordt de klacht niet-ontvankelijk verklaard. Wanneer de klacht wel voldoet aan de voorwaarden, stuurt de secretaris – die geen lid is van de klachtenadviescommissie – deze ter advisering naar de klachtenadviescommissie, met een afschrift van de klacht naar de bewindvoerder. Hier zien we dan een toepassing van het beginsel van hoor en wederhoor: de secretaris verzoekt de bewindvoerder om schriftelijk op de ingediende klacht te reageren. De bewindvoerder stuurt deze reactie binnen vier weken na ontvangst van dit verzoek naar de secretaris. Indien de bewindvoerder voorziet dat hij niet binnen de gestelde termijn kan reageren, verzoekt hij de secretaris om hem uitstel te verlenen voor een periode van maximaal twee weken. De klager wordt tenslotte door de secretaris schriftelijk in kennis gesteld van de reactie van de bewindvoerder.

5. De klachtenadviescommissie

Als de secretaris de klacht compleet acht, dan ontvangen de leden van de adviescommissie van de secretaris alle ingediende en ter zake doende gegevens. Deze commissie bestaat uit leden van de rechterlijke macht, (voormalig) Wsnp-bewindvoerders en een advocaat, tevens lid van Insolad. Wanneer de leden van de klachtenadviescommissie dat noodzakelijk achten voor het uitbrengen van hun advies, worden de bewindvoerder en de klager, alsmede eventuele getuigen in de gelegenheid gesteld hun standpunt schriftelijk of tijdens

een hoorzitting voor de commissie mondeling toe te lichten. Verplicht is een hoorzitting dus niet, dat hangt af van wat de klachtadviescommissie nodig acht. Indien een partij van deze gelegenheid geen gebruik wenst te maken, meldt deze dat schriftelijk bij de secretaris. De bewindvoerder en de klager kunnen zich laten bijstaan door een door hen aan te wijzen persoon, voorzien van een schriftelijke machtiging. De klachtenadviescommissie brengt binnen zes weken nadat de klager, de bewindvoerder en/of getuigen mondeling of schriftelijk gehoord zijn, advies uit aan (het Bureau Wsnp van) de Raad, die uiteindelijk over de klacht beslist. Artikel 5 bepaalt dat de Raad, in de persoon van de manager bureau Wsnp, namens de Minister van Veiligheid en Justitie beslist binnen ten hoogste veertien weken na ontvangst van de klacht, met een maximale verdaging van vier weken. De Raad neemt in beginsel het advies van de klachtenadviescommissie over, maar is daartoe niet gehouden. De Raad motiveert in voorkomende gevallen waarom hij afwijkt van het advies.

De secretaris stelt de klager, de bewindvoerder en de Klachtenadviescommissie schriftelijk en gemotiveerd in kennis van de beslissing die de Raad neemt. Het advies van de commissie maakt onderdeel uit van de beslissing, aldus artikel 6. De Raad verklaart de klacht (gemotiveerd) gegrond of ongegrond. Wanneer een klacht gegrond wordt verklaard, kan de Raad in overeenstemming met de bepalingen in het subsidiebesluit en het reglement Register bewindvoerder een passende maatregel nemen. Zo kan een bewindvoerder gekort worden op (een deel van) de bewindvoerdersvergoeding of kan hij, in zeer ernstige gevallen, worden uitgeschreven uit het bewindvoerderregister. Hiertoe neemt de raad een apart besluit, dat, in tegenstelling tot de beslissing op een klacht, vatbaar is voor bezwaar. Om belangenverstremming te voorkomen zal een dergelijk besluit genomen worden door een stafmedewerker van

bureau Wsnp en zal in een eventuele bezwaarprocedure de beslissing op bezwaar genomen worden door de directeur van de Raad.

6. Stand van zaken en klachtformulier

De klachtenregeling is inmiddels alweer anderhalf jaar in werking. Of de nieuwe regeling in een duidelijke behoefte voorziet, is op basis van deze ervaringen nog moeilijk te zeggen. Wellicht moet de regeling ook nog aan bekendheid winnen, ondanks het feit dat de documenten op de website van de Raad en in de e-nieuwsbrief van bureau Wsnp gepubliceerd zijn. Tot dusverre zijn er wel enkele klachten binnengekomen, maar die konden ambtshalve door de Raad voor Rechtsbijstand worden afgehandeld en behoeften dus niet te worden voorgelegd aan de commissie. Denkbaar is ook dat de meeste klagers toch hun pijlen richten op de meer formele handelingen van de bewindvoerder zoals het periodiek verslag, het voorstel voor het Vrij te laten bedrag (Vtlb), het indienen van een verzoek tot verlenging postblokkade, een verzoek tussentijdse beëindiging etc. en dus binnen het toepassingsbereik van artikel 317 Fw vallen. Zoals gezegd ziet deze klachtenregeling vooral op aspecten van gedraging en bejegening.

Van praktisch belang is nog dat als bijlage bij de klachtenregeling een klachtenformulier is opgenomen aan de hand waarvan de klacht op eenvoudige en uniforme wijze bij de Raad voor Rechtsbijstand kan worden ingediend. Dit biedt direct bij ontvangst duidelijkheid die alleen maar ten goede komt aan de snelheid van afwikkeling – een probleem dat bij veel rechtbanken bekend is als er brieven worden ontvangen van sanieten omtrent de gang van zaken in hun schuldsanering. Indien de brief niet goed leesbaar is en er niet duidelijk bij vermeld staat dat het een klacht betreft over hun bewindvoerder, dan werkt dat in de praktijk vertraging in de hand. Juist om deze

reden is een klachtenformulier zo nuttig. Het gaat overigens (evenals bij artikel 317 Fw) niet om een unieke, eenmalige kans: niets verzet zich ertegen dat men gedurende een schuldsanering meerdere keren een klacht indient tegen de bewindvoerder. Of de geloofwaardigheid met iedere volgende klacht toeneemt valt te

betwijfelen, maar lieden die klagen worden dus in ieder geval niet overgeslagen.

* Mr. G.H. (Geert) Lankhorst is beleidsadviseur bij de Directie Rechtsbestel van het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

05 - Bate na materiële looptijd (II)

Vervolg op 'Bate na materiële looptijd',
WP 2014/01, nr. 04

Matthieu Verhoeven, Christiane Koppelman*

1. Inleiding

De Hoge Raad heeft recentelijk twee arresten gewezen die op het eerste gezicht vallen in de categorie die de rechtsbeoefening bij niet-juristen erg populair maakt: 'Het staat er anders, maar het kan toch zo'. In het eerste arrest wordt bepaald dat iets dat is geëindigd toch kan worden verlengd, in het tweede arrest dat iets dat bekend is, toch onder de regeling voor onbekend valt. Beide arresten geven praktische oplossingen voor gevallen, al dan niet door organisatorische problemen ontstaan, die bij strikte wetstoepassing mogelijk tot onbevredigende resultaten zouden leiden.

2. Praktische arresten Hoge Raad

2.1. Verlenging looptijd

Het eerste arrest is HR 10-10-2014, NJ 2014/1470. In dit arrest is naar aanleiding van prejudiciële vragen bepaald dat een schuldsaneringsregeling na afloop van de wettelijke termijn (de materiële looptijd) kan worden verlengd, mits de regeling niet formeel, met in achtneming van de artikelen 352-356 Fw, is geëindigd. Op dit arrest wordt in dit artikel verder niet ingegaan, maar wij handhaven onze aanbeveling uit het vorige artikel¹ om verlen-

gingsbeslissingen binnen de materiële looptijd te nemen. Dat voorkomt schemertoestanden. Maar mocht dat om een of andere reden niet lukken, is het dus mogelijk om de regeling te verlengen nadat de materiële looptijd is geëindigd².

2.2. Bate na materiële looptijd

Het tweede arrest is HR 19-12-2014, ECLI:NL:HR:2014:3678, over de vragen wat het ontstaansmoment van een vordering uit onverschuldigde betaling is en of deze vordering een nagekomen bate in de zin van artikel 194 Fw is.

Uit de arresten van de Hoge Raad van 24 februari 2012, LJV BV 0890, 29 maart 2013, LJV BZ 1411, en 19 december 2014 valt op te maken dat er ten aanzien van de bate na materiële looptijd drie situaties zijn te onderscheiden:

1. de bate komt op na het verloop van de materiële looptijd, bijvoorbeeld in het geval van een erfenis als de erflater na het einde van de materiële looptijd overlijdt. De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 24 februari 2012 bepaald dat een dergelijke bate niet tot de boedel behoort en dus niet aan de schuldeisers ten goede komt. Er is geen sprake van een nagekomen bate als bedoeld in artikel 356 lid 4 Fw juncto artikel 194 Fw;
2. de bate komt op voor of tijdens de materiële looptijd, maar moet na het einde van de materiële looptijd nog worden vereffend, zoals de paullianavordering in het arrest van 29 maart 2013,

en de slotuitdelingslijst is nog niet ter inzage gelegd (en dus ook niet verbindend geworden). De bewindvoerder blijft hiertoe volgens de Hoge Raad in de periode tussen het einde van de materiële looptijd en het verbindend worden van de slotuitdelingslijst bevoegd. Er is wederom geen sprake van een nagekomen bate;

3. de bate komt op voor of tijdens de materiële looptijd, maar moet na het einde van de materiële looptijd nog worden vereffend, zoals de vordering uit onverschuldigde betaling in het arrest van de Hoge Raad van 19 december 2014, en de slotuitdelingslijst is al verbindend geworden. Volgens de Hoge Raad moet een dergelijke bate worden aangemerkt als een nagekomen bate in de zin van artikel 356 lid 4 juncto artikel 194 Fw.

In paragraaf 3.1 van ons artikel Bate na materiële looptijd³ waren wij naar aanleiding van het arrest van het hof Arnhem-Leeuwarden van 24 oktober 2013, dat op 19 december 2014 in cassatie door de Hoge Raad is bekrachtigd, tot de conclusie gekomen dat de vordering uit onverschuldigde betaling, naar analogie van het arrest van de Hoge Raad van 29 maart 2013, niet te beschouwen is als een nagekomen bate. Immers in beide zaken werd er tijdens de materiële looptijd van de schuldsaneringsregeling een vordering op een derde gepretendeerd (in het arrest van 29 maart 2013 de paulianavordering, in het arrest van 24 oktober 2013 de vordering uit onverschuldigde betaling) waarbij in beide gevallen de hoogte niet vaststond en onbekend was of de derde zou betalen. Het arrest van 19 december 2014 leert ons dat die opvatting kennelijk niet juist is. Het verschil zit hem wellicht in het feit dat er in het ene geval de slotuitdelingslijst nog niet ter inzage was gelegd en in de andere zaak wel.

In de zaak waarin sprake was van de paulianavordering is bij vonnis van 13 maart 2012 de schone lei aan saniet verleend. Op 11 oktober

2012 (de datum waarop de rechtbank Assen de beschikking heeft gegeven, waartegen cassatie is ingesteld) was de slotuitdelingslijst nog niet ter inzage gelegd. In de zaak waarin de onverschuldigde betaling aan de orde was, is de schone lei op 18 september 2012 verstrekt en is de slotuitdelingslijst op 21 november 2012 verbindend geworden. In de eerstgenoemde zaak, waarin sprake was van een termijn van minimaal acht maanden tussen het verstrekken van de schone lei en het ter inzage leggen en/of verbindend worden van de slotuitdelingslijst, is geoordeeld dat de bewindvoerder nog immer niet in strijd heeft gehandeld met het beginsel dat hij bij het innen van baten voor de boedel voortvarend te werk moet gaan. In het arrest van 19 december 2014 komt de Hoge Raad, niet verrassend, tot de conclusie dat de bewindvoerder, die binnen twee maanden na het verstrekken van de schone lei de slotuitdelingslijst ter inzage heeft gelegd, dat onverwijld heeft gedaan, waarna de slotuitdelingslijst verbindend is geworden.

De enige manier om de “opbrengst” van de procedure over de onverschuldigde betaling dan nog in de boedel te krijgen, is de weg van art 356 jo 194 Fw. Daartoe is wel enige juridische arbeid nodig. De Hoge Raad spreekt (ro 3.5.5) van bekendheid van onzekere baten. De curator/bewindvoerder constateert dat er een mogelijke bate is, maar nog onduidelijk is of die te realiseren is (haalbaarheid van de vordering of de mogelijkheid van verhaal). De bekendheid met onzekere baten staat volgens de Hoge Raad niet in de weg aan het opmaken van de slotuitdelingslijst en daarmee beëindiging van de schuldsaneringsregeling. Kennelijk is de bekendheid met een onzekere bate gelijk te stellen met de niet bekendheid van baten als genoemd in artikel 194 Fw. De reden hiervoor is gelegen in de gerechtvaardigde belangen van schuldeisers om, indien een dergelijke bate alsnog wordt gerealiseerd, deze tot het te verdelen actief te kunnen rekenen. Het op deze manier uitleggen van het bepaalde in artikel 194 Fw

strookt met de toelichting die is gegeven bij de invoering van artikel 356 Fw: de regeling van de nagekomen bate voorziet in de mogelijkheid van correctie van het resultaat van de vereffening op grond van later opkomende feiten en omstandigheden. Op deze manier wordt de bekende onzekere bate beschouwd als onbekende bate en kan de nagekomen batenregeling wordt toegepast. Het resultaat is bevredigend.

Maar het had ook eenvoudiger gekund.

2.3 Bate na materiële looptijd, andere mogelijkheden

De eerste mogelijkheid: Aangezien het einde van de looptijd van de schuldsaneringsregeling in beeld kwam en niet duidelijk was of het hof voor het einde van die termijn eindarrest zou gaan wijzen, heeft de bewindvoerder in de regeling die leidde tot het arrest van 19 december 2014 begrijpelijk en terecht verzocht de looptijd van de schuldsaneringsregeling te verlengen. De rechter-commissaris heeft hiermee ingestemd. De rechtbank heeft de beschikking van de rechtbank echter vernietigd. Dit is ons inziens een opmerkelijke en, gelet op het eerder door de Hoge Raad gewezen arrest op 24 februari 2012, ook onbegrijpelijke beslissing. Immers had door verlenging van de looptijd de vordering uit onverschuldigde betaling binnen de (verlengde) materiële looptijd kunnen worden geïnd, dan was er geen discussie over ontstaan of de bate nog tot de boedel behoorde. Dat had gekund met vrijstelling van saniet van de overige verplichtingen, zodat deze door de verlenging niet al te zeer in zijn belangen zou zijn getroffen. Deze wijze van afwickelen is in ieder geval aan te bevelen indien er, zonder de bate niet zou worden geverifieerd, maar dat in het geval van incasso van de bate wel zou moeten. Dan kan er nog gedurende de verlengde regeling een verificatievergadering worden gehouden, zodat wordt voorkomen dat er nog een bate binnekomt welke op gekunstelde wijze onder de schuldeisers moet worden verdeeld.

De tweede mogelijkheid: Het opmaken van de slotuitdelingslijst was aangehouden totdat de bate was geïncasseerd. De bewindvoerder moet onverwijld overgaan tot het opmaken van de slotuitdelingslijst, maar heeft daar bij een redelijke speelruimte. Hij moet voortvarend handelen, maar hoeft bij het incasseren geen grote proces- of kostenrisico's te lopen. De bewindvoerder kan dus, met een beroep op HR 29 maart 2013 waarin tussen het verstrekken van de schone lei en de ter inzage legging van de slotuitdelingslijst minimaal acht maanden zijn verstreken, trachten de bate te incasseren en even (!) te wachten met het opmaken van de slotuitdelingslijst. Slaagt de incasso, wordt de bate "gewoon" meegenomen in de berekening van het te verdelen actief.

De derde mogelijkheid: De Hoge Raad geeft in ro 3.5.7 nog een mogelijke oplossing: de bewindvoerder die ten tijde van de vereffening bekend is met een onzekere bate kan er voor kiezen een dergelijke bate voorwaardelijk op te nemen in de slotuitdelingslijst, in die zin dat als die bate wordt gerealiseerd, dit leidt tot een uitkering aan de schuldeisers. Ook dit is een praktische oplossing in het geval van een bekende onzekere bate. Opmerkelijk is wel dat het Hof Arnhem-Leeuwarden in het arrest van 24 oktober 2013 (ECLI:NL:GHARL:2013:8767), dat leidde tot het arrest van de Hoge Raad van 19 december 2014, overwoog dat het minimaal is vereist dat de schuldeisers, voordat de slotuitdelingslijst verbindend wordt, kennis hebben kunnen nemen van het totale saldo dat onder de schuldeisers zal worden verdeeld. Gelet op ro 3.5.7 stelt de Hoge Raad niet die precieze saldo-eis, maar kan de bewindvoerder in de slotuitdelingslijst voorwaardelijk een bate opnemen en later op basis van die lijst uitkeren hetgeen (achteraf) ter zake de onzekere bate blijkt te zijn ontvangen.

3. Conclusie

Een mogelijke bate die bekend was, maar die door de bewindvoerder op redelijke gronden (nog) niet is geïncasseerd, kan worden aangemerkt als een ten tijde van de vereffening niet bekende bate, zodat een opbrengst via de weg van artikel 356 lid 4 Fw jo 194 Fw aan de schuldeisers ten goede kan komen. Hetzelfde resultaat kan worden bereikt door verlenging van de looptijd van de schuldsaneringsregeling, het aanhouden van het opmaken van de slotuitdelingslijst of het voorwaardelijk opnemen van de onzekere bate. Er zijn vele wegen die naar Rome leiden.

* *Mr. Matthieu M. Verhoeven is werkzaam als coördinerend vice-president bij de Rechtbank Overijssel, locatie Almelo. Mr. C. Koppelman is werkzaam als senior secretaris bij de Rechtbank Overijssel, locatie Almelo.*

- 1 *'Bate na materiële looptijd' WP, 2014/01, nr. 04, p.17, paragraaf 4.1.*
- 2 *Zie voor een (verdere) uitwerking van dit onderwerp in dit nummer: Theo Pouw, WP, 2015/01, p 18.*
- 3 *'Bate na materiële looptijd' WP, 2014/01, nr. 04, p. 16, paragraaf 3.1.*

06 - Toch verlenging van de schuldsaneringsregeling na afloop van de termijn van artikel 349a Fw? (I)

Theo Pouw

Hoge Raad 10 oktober 2014, HR:2014:2935

1. Inleiding

Op 10 oktober 2014 besliste de Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2014:2935) dat een schuldsaneringsregeling ook na het verstrijken van de termijn van artikel 349a Fw verlengd kan en mag worden. De Hoge Raad deed dat in antwoord op prejudiciële vragen van Hof 's-Hertogenbosch (ECLI:NL:GHSHE:2014:1474) dat twijfelde of dat mogelijk was in de casus van een schuldenares van wie de schuldsaneringsregeling door de rechtbank was beëindigd zonder schone lei, omdat zij niet zou hebben voldaan aan de inspanningsverplichting en een nieuwe schuld had laten ontstaan. Op basis van alle feiten en omstandigheden van het geval was het hof echter van oordeel dat de schuldenares de schone lei alsnog moest kunnen verdienen, maar dat kon alleen als er besloten zou worden

tot een verlenging van de regeling, waar - overigens pas in hoger beroep - om was verzocht. Het hof diende daarover ruim na het verstrijken van de termijn van artikel 349a Fw te beslissen en vanwege de onduidelijkheid of dat nu wel of niet mogelijk was, legde het hof de volgende vraag voor aan de Hoge Raad:

Is ex artikel 349a Fw verlenging mogelijk indien de in artikel 349a lid 1 Fw bedoelde termijn van de wettelijke schuldsaneringsregeling reeds is beëindigd?

Meteen maakte het hof van de gelegenheid gebruik om in dit verband ook een andere vraag te stellen aan de Hoge Raad:

Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord: wat betekent dat voor de verplichtingen van de schuldenaar na afloop van de in artikel 349a lid 1 Fw bedoelde termijn, maar voorafgaand aan de definitieve rechterlijke beslissing over de gevraagde verlenging?

In dit artikel bespreek ik alleen de beantwoording van de eerste door het hof gestelde vraag. In een later nummer van dit tijdschrift

zal een artikel worden gewijd aan de beantwoording van de tweede vraag.

In een eerder artikel in dit tijdschrift¹ heb ik betoogd dat verlenging van een schuldsaneringsregeling na afloop van de termijn van artikel 349a Fw niet mogelijk is om de daar uiteengezette redenen, die er - kort gezegd - op neerkomen dat wat beëindigd is niet verlengd kan worden. Voormeld arrest vormt voor mij aanleiding om in het hiernavolgende mijn mening nader toe te lichten.

Daartoe bespreek ik eerst de gang van zaken in deze casus tot en met de arresten van het hof (§ 2). Daarna maak ik enkele algemene opmerkingen over het fenomeen verlenging (§ 3). Dan komt de beantwoording van de gestelde prejudiciële vraag door de Hoge Raad aan de orde (§ 4), gevolgd door enig commentaar daarop en een conclusie (§ 5).

2. Gang van zaken in deze casus tot aan de procedure in cassatie

a. De casus

Schuldenares is op 19 november 2010 toegelaten tot de schuldsaneringsregeling. Pas op 4 november 2013 dient de bewindvoerder zijn eindverslag in. Uit de stukken wordt niet duidelijk waarom dit zo laat gebeurde. Artikel 351a Fw schrijft immers voor dat het eindverslag drie maanden vóór afloop van de termijn uitgebracht moet worden, waarna de rechtbank uiterlijk één maand voor het aflopen van de termijn een eindzitting moet bepalen, welke plaatsvindt in de derde week daarna. Volgens het wettelijk systeem volgt binnen acht dagen daarna de beslissing van de rechtbank op de vraag of de schuldenaar al dan niet tekort is geschoten in de nakoming van zijn verplichtingen (artikel 354 lid 1 Fw) en of een eventuele tekortkoming buiten beschouwing kan blijven wegens haar bijzondere aard of geringe betekenis (artikel 354 lid 2 Fw). Als alles volgens de

regels verloopt, is de eerste beslissing over de schone lei of een eventuele verlenging van de schuldsaneringsregeling dan gevallen vóór het einde van de termijn.

In de onderhavige casus is dat niet gebeurd en werd, na de late indiening van het eindverslag, pas op 15 november 2013 door de bewindvoerder een voordracht gedaan tot beëindiging van de schuldsaneringsregeling, waarbij de rechter-commissaris zich aansloot.

b. De rol van de bewindvoerder en de rechter-commissaris

Wat betreft het verloop van de procedure in de onderhavige casus vraag ik mij allereerst af waarom de rechter-commissaris de schuldsanering van schuldenares niet zelf heeft verlengd. De bewindvoerder heeft op 15 november 2013, vier dagen voor het einde van de looptijd, deze schuldsanering voorgedragen voor beëindiging. Op 28 november 2013 heeft de rechter-commissaris zich daarmee verenigd en daarbij aangetekend dat de mogelijkheid van verlenging van de looptijd onderzocht moest worden. Dat laatste gebeurde dus ruim een week na het verstrijken van de termijn. Artikel 349a lid 2 Fw bepaalt dat de rechter-commissaris bij schriftelijke beschikking de termijn ambtshalve, dan wel op verzoek van de bewindvoerder, de schuldenaar of een of meer schuldeisers kan wijzigen. Alvorens daartoe te beslissen dient de rechter-commissaris de schuldenaar in de gelegenheid te stellen om te worden gehoord. Wellicht had er bij adequate communicatie tussen de bewindvoerder en de rechter-commissaris vóór 19 november 2013 een verhoor van schuldenares kunnen worden geregeld, waarna nog binnen de termijn van artikel 349a Fw een schriftelijke beschikking gegeven had kunnen worden.

c. De procedure in eerste aanleg

De rechtbank besloot de schuldsanering te beëindigen zonder schone lei. De rechtbank

kon ook moeilijk anders. Schuldenares had blijkens het eindverslag van de bewindvoerder niet voldaan aan haar sollicitatieverplichting en zij had een nieuwe, bovenmatig geoordeelde schuld laten ontstaan. De mogelijkheid van verlenging is tijdens de eindzitting kennelijk aan de orde geweest, maar de rechtbank is niet tot verlenging overgegaan, omdat schuldenares ter zitting had aangegeven dat haar voor de geconstateerde tekortkomingen in de nakoming van haar verplichtingen geen enkele blaam trof. Bovendien had zij de mogelijkheid om die tekortkomingen tijdens een verlenging te herstellen of te compenseren van de hand gewezen. Het verbaast dan niet dat schuldenares het met dit vonnis niet eens was en in hoger beroep kwam.

d. De procedure in hoger beroep

Blijkens rechtsoverweging 3.7.2 was het hof met de rechtbank van oordeel: dat schuldenares de nodige steken heeft laten vallen ten aanzien van het aanleveren van gegevens waaruit kan blijken hoe en waar zij de vier verplichte maandelijks sollicitaties heeft verricht. Met enige regelmaat ontbreken gegevens over waar precies is gesolliciteerd en met wie is gesproken. Op deze wijze heeft de bewindvoerder (meermalen) niet kunnen controleren of er daadwerkelijk is gesolliciteerd.

Volgens het hof viel dat schuldenares toe te rekenen evenals het feit dat zij niet steeds vier sollicitaties per maand had verricht.

Het hof concludeert echter ook dat de bewindvoerder schuldenares niet (tijdig) heeft gewaarschuwd dat zij niet op de juiste manier aan haar verplichtingen voldeed. Uit de verklaring van de bewindvoerder ter zitting in hoger beroep leidt het hof af dat de bewindvoerder zich over de vraag of voldoende is gesolliciteerd kennelijk niet eerder heeft uitgelaten en dat schuldenares (r.o. 3.7.4) niet of onvoldoende is gewaarschuwd dat zij niet voldeed aan de

uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende sollicitatieplicht. Het hof oordeelde daarom dat beëindiging zonder schone lei (nog) niet aan de orde was en vond dat schuldenares in beginsel de gelegenheid diende te worden geboden alsnog de gewenste inspanning te leveren in het kader van een verlenging. In hoger beroep had schuldenares daarom ook expliciet, zij het subsidiair, verzocht.

Als het hof dan vervolgens vaststelt dat de nieuwe schuld niet aan schuldenares kan worden toegerekend en dat zij door de bewindvoerder kennelijk tussentijds niet of onvoldoende is gewaarschuwd dat zij niet voldeed aan de sollicitatieverplichting, is ook die tekortkoming niet of in sterk verminderde mate aan schuldenares toe te rekenen. Naar mijn mening had het hof op basis van de bewuste vaststellingen de zaak af kunnen en misschien ook moeten doen met de door de Hoge Raad in zijn arrest van 14 juni 2013² geïntroduceerde redenering:

3.3 Uit het wettelijk stelsel van de schuldsanering, meer in het bijzonder art. 354, 356 lid 2 en 358 lid 1 en 2 Fw, volgt dat de omstandigheid dat de schuldenaar in de nakoming van een of meer uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende verplichtingen is tekortgeschoten, alleen dan reden mag zijn om hem de "schone lei" te onthouden indien de tekortkoming hem kan worden toegerekend.

In die zaak was sprake van een boedelachterstand van bijna € 5.500, hetgeen voor het hof aanleiding was om de schuldsanering te verlengen. De Hoge Raad constateerde echter dat het hof had vastgesteld dat de betreffende boedelachterstand niet aan de schuldenaar kon worden toegerekend, casseerde met de hiervoor geciteerde overweging de uitspraak van het hof en verwees de zaak naar een ander hof. Op basis van diezelfde redenering had het hof in de onderhavige casus aan de schuldenares de schone lei kunnen verlenen, ook al was het hof van oordeel dat zij die (nog) niet verdiende.

Nu het hof besloot een andere koers te volgen, vroeg het zich vanwege de onduidelijkheid in wet en jurisprudentie terecht af of verlenging na afloop van de termijn nu wel of niet mogelijk is en legde het zijn prejudiciële vragen voor aan de Hoge Raad.

3. Enkele algemene opmerkingen over verlenging

De termijn van een schuldsaneringsregeling volgt rechtstreeks uit artikel 349a Fw. Tussenkoms van de rechter is daar niet bij nodig. Ook het verstrijken van de termijn gebeurt van rechtswege en verlenging van een schuldsanering heeft per definitie betrekking op een periode die gelegen is na afloop van de termijn van artikel 349a Fw. Uit de parlementaire geschiedenis van dat artikel, waarnaar de A-G in zijn conclusie voor het arrest van de Hoge Raad verwijst (ECLI:NL:PHR:2014:1764), volgt dat de rechter-commissaris gedurende de looptijd van schuldsaneringsregeling op elk moment bevoegd is om een verlengingsbeslissing te nemen, terwijl de rechter die bevoegdheid alleen heeft in het kader van een tussentijdse of reguliere beëindiging, wanneer verlenging hem een beter alternatief lijkt dan beëindiging (TK 2005/2006, 29942, nr. 8, p. 4). Dat het daarbij gaat om een discretionaire bevoegdheid lijkt niet aan twijfel onderhevig. Criteria heeft de wetgever echter niet geformuleerd, zodat die moeten worden afgeleid uit de jurisprudentie. In dat kader hanteert het Hof 's-Hertogenbosch al enige tijd de beleidslijn dat verlenging alleen mogelijk is wanneer geconstateerde tekortkomingen in de nakoming van de uit de schuldsanering voortvloeiende verplichtingen niet of in sterk verminderde mate aan de schuldenaar zijn toe te rekenen, maar een schone lei (nog) niet aan de orde is.

Problemen in verband met een verlenging en het aflopen van de termijn van artikel 349a Fw kunnen zich alleen voordoen wanneer de

beslissing daaromtrent niet binnen die termijn onherroepelijk is geworden. Het wettelijk systeem, neergelegd in de artikelen 351a tot en met 354 Fw, veronderstelt dat de eindzitting in een schuldsanering zo tijdig plaatsvindt dat nog vóór het einde van de termijn een beslissing over de afloop van de schuldsanering is genomen. Logischerwijs moet dan ook over eventuele verlenging in elk geval een eerste beslissing zijn genomen. Dat daarover na afloop van de termijn in hoger beroep en cassatie kan worden (voort)geprocedeerd volgt uit de artikelen 315 lid 1 en 349a lid 3 Fw. Ingevolge artikel 351 Fw geldt hetzelfde wanneer na afloop van de termijn wordt voortgeprocedeerd over een tussentijdse beëindiging in het kader waarvan eveneens kan worden besloten tot een verlenging. De uiteindelijke beslissing over de verlenging kan dan, maar alleen dan, na afloop van de termijn vallen.

4. De Hoge Raad aan het woord

Voor de beantwoording van de eerste prejudiciële vraag gebruikt de Hoge Raad drie argumenten:

- in de eerste plaats sluit artikel 349a Fw verlenging van de schuldsaneringsregeling na afloop van de termijn niet uit (r.o. 3.5.2);
- de bedoeling van de wetgever pleit ervoor aan te nemen dat een verlengingsbeslissing genomen kan worden na afloop van de termijn, met name als de late beslissing een gevolg is van omstandigheden waarop de saniet geen invloed kan uitoefenen (r.o. 3.5.3);
- uit eigen rechtspraak van de Hoge Raad volgt dat het aflopen van de termijn weliswaar het einde van de toepassing van afdeling 2 van titel III betekent, maar dat daarmee de schuldsanering niet ook overigens eindigt; een verlengingsbeslissing kan dus genomen worden na afloop van de termijn, omdat de regeling nog niet formeel is beëindigd (r.o. 3.5.4).

Bij dit alles verdient het volgens de Hoge Raad aanbeveling dat een procedure die kan leiden tot verlenging van de schuldsaneringsregeling zo tijdig wordt aangevangen dat de beslissing binnen de termijn van artikel 349a Fw genomen kan worden.

5. Commentaar

Spijtig genoeg heeft de Hoge Raad in het hier besproken arrest niet duidelijk gemaakt of de beantwoording van de eerste prejudiciële vraag betrekking heeft op alle mogelijke verlengingsbeslissingen of alleen op die welke een vervolg zijn op een tijdens de reguliere looptijd genomen beslissing. Daarbij kan het gaan om een reguliere of tussentijdse beëindiging of enkel een verlenging. De algemene formulering van het antwoord doet echter vermoeden dat de Hoge Raad doelt op alle mogelijke verlengingsbeslissingen. Anders zou hij zijn visie ongetwijfeld nader hebben gepreciseerd.

Het eerste argument van de Hoge Raad overtuigt dan allerminst. Het zou betekenen dat alles mogelijk is, tenzij de wetgever het expliciet heeft uitgesloten. In dat verband kan verwezen worden naar artikel 350 Fw, dat niet uitsluit dat een tussentijdse beëindiging wordt geïnitieerd na afloop van de termijn van artikel 349a Fw. Toch zal niemand het in zijn hoofd halen om na afloop van de termijn voor het eerst een verzoek tot tussentijdse beëindiging in te dienen. Bij de behandeling van een verzoek tot tussentijdse beëindiging na afloop van de termijn van artikel 349a Fw overwegen rechtbanken dan ook steevast: 'omdat de looptijd van de schuldsaneringsregeling inmiddels is verstreken, heeft de rechtbank tevens haar eindoordeel gegeven'.

Dat het hof in de zaak die leidde tot het arrest van de Hoge Raad van 28 januari 2011 (ECLI:NL:HR:2011:BO5760) volgens de Hoge Raad na afloop van de termijn toch had moeten beslissen over de door de rechtbank

uitgesproken tussentijdse beëindiging, was het gevolg van het feit dat de eerste beslissing daarover was genomen gedurende de reguliere looptijd. Dat daarna de rechtsmiddelen van artikel 351 Fw kunnen worden aangewend, heeft tot logisch gevolg dat wanneer de termijn verstrijkt vóór de behandeling/uitspraak in hoger beroep en cassatie - zoals hier gebeurde - het hof en de Hoge Raad over de tussentijdse beëindiging moesten beslissen na het verstrijken van de termijn. Dat kon echter alleen, omdat de eerste beslissing over de tussentijdse beëindiging was genomen gedurende de reguliere looptijd. Datzelfde dient naar mijn mening te gelden voor verlengingsbeslissingen, die na afloop van de termijn naar mijn mening alleen genomen kunnen worden in het kader van een procedure die in de reguliere looptijd is begonnen. Daarbij valt te denken aan het hoger beroep van een beëindigingsvonnis, tussentijds of regulier, dat pas na afloop van de termijn wordt behandeld en waarin voor het eerst wordt verzocht om verlenging.

Het tweede argument om alle verlengingsbeslissingen na het verstrijken van de termijn mogelijk te achten, ontleent de Hoge Raad aan de bedoeling van de wetgever (r.o. 3.5.3). In de parlementaire stukken is daarvoor echter geen enkel overtuigend aanknopingspunt te vinden. De wetgever zegt wel dat de rechter de schuldsaneringsregeling kan verlengen als hij dat een beter alternatief vindt dan beëindiging (TK 2005/2006, 29942, nr. 8, p. 4) of dat aanvankelijk tekortschieten van de schuldenaar kan worden goedge maakt gedurende een korte verlenging van die termijn (TK 2005/2006, 29942, nr. 7, p. 84; EK 2006/2007, 29942, nr. C, p. 11), maar uit niets blijkt dat de wetgever verlenging altijd mogelijk heeft geacht. Niet duidelijk wordt daarom hoe de Hoge Raad uit de enkele losse opmerkingen van de wetgever heeft menen te kunnen afleiden, dat over een verlenging ook kan worden beslist na afloop van de termijn in een procedure die niet zijn oorsprong vindt in

de reguliere looptijd. Door dat wel aan te nemen haalt de Hoge Raad de logica uit het systeem van de schuldsaneringsregeling en maakt het onnodig onoverzichtelijk en ingewikkeld, met als gevolg allerlei onduidelijkheden en onzekerheden voor vooral de schuldenaar, waarover in deel 2 van dit artikel nader.

In eerdere jurisprudentie oordeelt de Hoge Raad zelf dat voor de beslissing over de toekenning van een schone lei de periode van drie jaar van artikel 349a Fw in aanmerking moet worden genomen en dat het aflopen van die periode het materiële einde van de schuldsanering betekent (HR 24 februari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV0890). Daarna moet de bewindvoerder zijn werkzaamheden afmaken, waarna de regeling ook formeel eindigt door het verbindend worden van de slotuitdelingslijst. Er is geen logische verklaring te geven voor het feit dat er tijdens die afwikkelingsfase nog allerlei beslissingen met materieelrechtelijke gevolgen kunnen worden genomen, *tenzij* het daarbij gaat om uitspraken in procedures die een vervolg zijn op tijdens de reguliere looptijd genomen beslissingen. In die gevallen zijn alle betrokkenen erop bedacht dat voor hen de betreffende schuldsaneringsregeling nog niet is afgelopen. De uiteindelijke (verlengings)beslissing komt dan voor niemand als een verrassing.

Toch oordeelt de Hoge Raad simpelweg en zonder enige beperking: zolang de schuldsaneringsregeling niet formeel is beëindigd, kan een verlengingsbeslissing worden genomen (r.o. 3.5.4). Daarbij verdient het volgens de Hoge Raad wel aanbeveling dat de procedure die kan leiden tot verlenging van de termijn van de schuldsaneringsregeling zo tijdig wordt aangevangen dat de beslissing hieromtrent binnen de termijn van art. 349a lid 1 Fw kan worden genomen (r.o. 3.5.5). Die aanbeveling is echter overbodig wanneer de Hoge Raad de in de vorige alinea omschreven *tenzij*-beperking aanbrengt in zijn antwoord op de

eerste prejudiciële vraag. Alleen dan kan een verlengingsbeslissing - zoals de Hoge Raad het wil - inderdaad altijd worden genomen.

Zou er binnen de termijn om wat voor reden dan ook geen eerste (verlengings) beslissing zijn genomen, terwijl er in beginsel ruimte zou zijn geweest voor een verlenging van de schuldsaneringsregeling, dan blijf ik van mening dat alleen artikel 354 lid 2 Fw nog uitkomst kan bieden door vastgestelde tekortkomingen buiten beschouwing te laten wegens hun bijzondere aard of geringe betekenis. Het zou daarom goed zijn als de Hoge Raad bij een eerstvolgende gelegenheid in lijn met zijn eerdere jurisprudentie zijn antwoord op de eerste prejudiciële vraag zodanig beperkt, dat het inderdaad alleen nog geldt voor verlengingsbeslissingen, die genomen worden in het kader van een vervolgprocedure op een beslissing die tijdens de reguliere looptijd van de schuldsaneringsregeling tot stand is gekomen. Dat lijkt mij ook dringend gewenst om te voorkomen dat de lagere rechtspraak voortgaat op de door de Hoge Raad ingeslagen weg. Immers, bij arrest van 15 januari 2015 (ECLI:NL:GHSHE:2015:70) heeft het gerechtshof te 's-Hertogenbosch de schuldsaneringsregeling in de zaak, welke heeft geleid tot de hier besproken prejudiciële vraag, geheel in lijn met de uitspraak van de Hoge Raad verlengd met de maximum termijn van twee jaar. Dat is dus gebeurd zonder dat daaraan een tijdens de reguliere looptijd tot stand gekomen beslissing ten grondslag lag en dat vind ik een zorgelijke ontwikkeling.

- 1 *Theo Pourw, 'Kan de schuldsaneringsregeling nog worden verlengd na het verstrijken van de termijn van artikel 349aFw?', WP 2014/1, p. 1-5.*
- 2 *HR 14 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ7459.*

07 - Nieuws in het kort

Rapport Jungmann/Kroes in opdracht NVVK over de slechte doorstroming minnelijk traject naar Wsnp

In december 2014 is een rapport verschenen over de slechte doorstroming van schuldenaren van het minnelijk naar het wettelijk traject onder de titel 'Het verhaal achter de cijfers'. Het rapport is in opdracht van de NVVK opgesteld door Nadja Jungmann en Geerte Kroes (Hogeschool Utrecht). Het rapport gaat ook over de beoordeling van verzoeken tot het opleggen van een gedwongen schuldregeling (art. 287a). Voor het wettelijke traject zijn onder andere interessant de interviews die onder rechters zijn gehouden (p. 67 e.v.). Het rapport is te raadplegen via www.nvvk.eu.

Energie-label verplicht voor huiseigenaren per 1 januari 2015

Opgelet bij de verkoop van woningen. In januari en februari 2015 ontvangen alle huiseigenaren die nog geen energie-label hadden per post een voorlopig energie-label. Dit voorlopige label dient door de huiseigenaar – de schuldenaar – via DigiD door het beantwoorden van enkele vragen omgezet te worden in een definitief energie-label. Het definitief maken van het voorlopige label kost ongeveer € 20,-. Het is voor bewindvoerders met een woning 'in de boedel' aan te bevelen met de bank afspraken te maken omtrent de kosten van het definitief maken van het voorlopige label. Indien het energie-label op uiterlijk de datum van eigendomsoverdracht niet definitief is gemaakt kan een boete worden opgelegd die kan oplopen tot € 405,-. De medewerking van de schuldenaar is gewenst, nu alleen hij of zij via DigiD het voorlopige label definitief kan maken. Voor meer informatie: www.energie-label-voor-woningen.nl en www.energie-label.nl.

Kinderalimentatie niet meer aftrekbaar per 1 januari 2015

Betaling van kinderalimentatie komt sinds 1 januari 2015 niet meer in aanmerking voor buitengewone lastenaf trek, zie nader www.rijksoverheid.nl. De kans bestaat dat een schuldenaar vanaf 1 januari 2015 te veel kinderalimentatie betaalt omdat bij het bepalen van de hoogte van dat bedrag rekening is gehouden met belastingteruggave. De raad van de rechtspraak verwacht een toename van het aantal verzoeken tot wijziging van kinderalimentatie (www.rechtspraak.nl).

Wijziging berekening beslagvrije voet

Door wijziging van de WWB (ondergebracht in de Participatiewet) en art. 475b Rv per 1 januari 2015 (en per 1 juli 2015) zal de berekening van de beslagvrije voet wijzigen. Het aangepaste vtlb-rapport met de aangepaste vtlb-calculator van Recofa is in januari 2015 op de website geplaatst. Enkele wijzigingen zijn de volgende: Ten eerste vervalt de bijstandsnorm voor alleenstaande ouders. Zij worden in het vervolg aangemerkt als alleenstaande en hebben recht op een verhoogd kindgebonden budget, verhoogd met een 'alleenstaande ouderkop'. Voor het kindgebonden budget geldt een beslagverbod. De term 'alleenstaande ouder' blijft wel bestaan in de wet voor de bijzondere bijstand, de inkomensvrijlating en de arbeidsverplichtingen. Voor mensen die nu al een WWB, IOAW en IOAZ-uitkering hebben, geldt dit pas vanaf 1 januari 2016. Tot die datum ontvangen zij nog steeds een verhoging van 20% bovenop de bijstandsnorm voor alleenstaanden.

De gemeentelijke toeslagen op de uitkeringsnorm die zijn gebaseerd op de woonkosten komen te vervallen. Gemeenten houden beleidsvrijheid om de norm voor schoolverlaters en dak- en

thuislozen te verlagen. Voor bestaande bijstandsgerechtigden geldt een overgangperiode van zes maanden.

De categoriale bijstand wordt per 1 januari 2015 afgeschaft. Alleen de individuele bijzondere bijstand blijft bestaan. Individuele bijzondere bijstand is een vergoeding van de gemeente voor extra kosten die een bijstandsgerechtigde vanwege bijzondere omstandigheden moet maken en niet zelf kan betalen. Gemeenten mogen nog wel collectieve aanvullende verzekeringen en stadspassen aanbieden. De langdurigheidstoeslag wordt vervangen door de individuele inkomensstoeslag. Dat is een geldbedrag dat een gemeente één keer per jaar kan geven aan mensen met een WWB-uitkering die voor langere tijd weinig inkomsten hebben. Het geld mag vrij besteed worden. Mensen met een WWB-uitkering kunnen zelf een verzoek indienen voor de individuele inkomensstoeslag. Aan mensen die een WWB-, IOAW- of IOAZ-uitkering ontvangen kan een tegenprestatie worden opgelegd. De plicht tot tegenprestatie geldt zowel voor mensen die de bijstand 'om niet' ontvangen als voor mensen die de bijstand in de vorm van een geldlening ontvangen. Aan niet-uitkeringsgerechtigden kan geen tegenprestatie opgelegd worden. Dit geldt tevens voor alleenstaande ouders die op eigen verzoek een ontheffing van alleen de arbeidsverplichting hebben en voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn en op grond daarvan volledig zijn vrijgesteld van de arbeids- en re-integratieverplichting. In de WWB wordt een kostendelersnorm opgenomen. Woont de schuldenaar samen met anderen die een deel van de woonlasten kunnen dragen, dan krijgt de schuldenaar een lagere bijstandsuitkering. Daarmee veranderen de bijstandsnormen die de basis vormen voor de berekening van het vtlb. Deze wijziging is uitgesteld tot 1 juli 2015.

---

08 - Actuele rechtspraak kort

Publicaties tot en met 18 januari 2015

1. HR 12 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2657 (art. 350 lid 3 c Fw)

Echtelieden zijn in december 2010 op eigen aangifte failliet verklaard. In april 2012 zijn de faillissementen omgezet in toepassingen van de wettelijke schuldsaneringsregeling. Wegens niet-nakoming van de informatieplicht heeft de rechtbank de saneringen tussentijds beëindigd. De beëindiging zonder schone lei werd in hoger beroep bevestigd. Het hof overwoog dat de activiteiten van de destijds nog minderjarige zoon, die zich bewogen op hetzelfde vlak als die van de echtelieden/ouders in het verleden (de aardbeienteelt) vragen oproepen bij de bewindvoerder o.a. of daaruit geen inkomsten werden gegenereerd die aan de boedel dienen toe te komen. Ook de gang van zaken rond betrokkenheid van de man bij twee ondernemingen riep vragen op. Het hof oordeelde dat beide echtelieden waren tekortgeschoten in hun informatieplicht, maar besloot in een tussenarrest verzoekers een kans te geven alsnog informatie te verstrekken. In het eindarrest overwoog het hof dat niet was gebleken dat de echtelieden nog informatie hadden achtergehouden en dat het hof voor de vraag was gesteld of uit de intussen beschikbare informatie afgeleid kon worden dat (a) de schuldenaren de eigenlijke belanghebbenden waren bij de rond de bedrijfsmatige activiteiten van hun zoon opgezette constructie, (b) zij ook op dat moment nog de feitelijke zeggenschap hadden over de betrokken ondernemingen en (c) of met die constructie

was beoogd de opbrengsten uit die activiteiten buiten de schuldsaneringsregeling te houden om die naar de echtelieden te doen toevloeien. Ten aanzien van de vrouw beantwoordde het hof deze vraag ontkennd en de man kreeg het voordeel van de twijfel. Gelet op de niet-nakoming door beide echtelieden van hun informatieplicht - waaraan aanvankelijk niet en vervolgens moeizaam en in een laat stadium was voldaan - verlengde het hof de sanering met één jaar. In cassatie klagen de echtelieden dat het hof, ondanks een wezenlijk verschil tussen de echtelieden in hun betrokkenheid bij de activiteiten van hun zoon, ten aanzien van ieder van hen een even grote tekortkoming in de nakoming van de informatieplicht heeft aangenomen en ten aanzien van ieder van hen de termijn van de schuldsanering met één jaar heeft verlengd. De HR wijst het cassatieberoep af, oordelend dat het hof ten aanzien van de verzaking van hun informatieplicht geen onderscheid tussen man en vrouw heeft gemaakt – dat was de aanleiding de schuldsanering ten aanzien van beiden te verlengen.

2. Hof Arnhem-Leeuwarden 9 oktober 2014, ECLI:NL:GHARL 2014:7799 (art. 285 Fw)

De rechtbank oordeelt dat verzoeker niet ontvankelijk is in zijn schuldsaneringsverzoek omdat uit de 285-verklaring blijkt dat er geen minnelijk traject is opgestart en geen aanbod namens verzoekster is gedaan omdat een negental crediteuren niet hebben gereageerd. Het hof stelt dat verzoeker wel ontvankelijk is in haar Wsnp-verzoek omdat voor het hof voldoende is gebleken dat het vrij te laten bedrag hoger is dan haar inkomen zodat er geen financiële ruimte is voor enige minnelijke regeling. Gelet daarop staat naar het oordeel van het hof vast dat er geen reële mogelijkheden zijn om tot een buitengerechtelijke schuldregeling te komen. Echter, het hof oordeelt vervolgens dat appellante volstrekt onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt dat zij ten aanzien van het ontstaan en onbetaald laten van haar schulden in de vijf jaar voorafgaand aan de dag waarop haar verzoekschrift is ingediend te goeder trouw is geweest. Het Wsnp-verzoek wordt afgewezen.

3. Hof Den Bosch 9 oktober 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:4109 (art. 354 Fw)

Op 20 april 2011 worden schuldenaren toegelaten tot de Wsnp. De rechtbank verstrekt geen schone lei aan schuldenaren wegens een grote boedelachterstand van circa € 7.500 en aanzienlijke nieuwe schulden. Schuldenaren voeren in hoger beroep aan dat de bewindvoerder gedurende de looptijd van de schuldsaneringsregeling onjuiste vrij te laten bedragen heeft gehanteerd. Zo heeft de bewindvoerder vanaf het begin van de regeling ten onrechte geen woonkosten- en geen juiste reiskostencorrectie toegepast en met ingang van april 2013 ook geen juiste correctie ziektekosten. Als gevolg hiervan is door appellanten een bedrag van ruim € 9.000 teveel aan de boedel afgedragen en daardoor hebben appellanten niet aan hun lopende verplichtingen kunnen voldoen, hetgeen hun dan ook niet kan worden toegerekend. De bewindvoerder voert in hoger beroep aan dat het op de weg van appellanten had gelegen om reeds na toezending van het aanvangsverslag van 8 juni 2011 te melden dat de woonlastencorrectie onjuist zou zijn berekend. Met betrekking tot de boedelachterstand staat volgens het hof vast dat vanaf de aanvang van de schuldsanering de woonlasten ruim € 900 bedroegen en dat zij vanwege de hoogte van hun inkomen niet in aanmerking kwamen voor een goedkopere sociale huurwoning. Het hof is van oordeel dat het op de weg van de bewindvoerder had gelegen om de hoge woonlasten te signaleren en deze (reeds bij aanvang van de schuldsaneringsregeling) op het door de r-c vast te stellen vtlb te laten corrigeren, eventueel in combinatie met de instructie aan appellanten om uit te zien naar een woning met lagere woonlasten. Ten aanzien van de bestuursrechtelijke premie stelt het hof dat de

bewindvoerder in de berekening van het vtlb wel rekening had moeten houden met deze premie. Enerzijds omdat dat volgt uit art. 475d Rv maar ook wegens de bepaling in het vtlb-rapport dat *'de beslagvrije voet wordt verhoogd met alle door de schuldenaar betaalde ziektekostenpremies (...) De volledige ziektekostenpremie moet worden opgenomen, ongeacht soort of hoogte, dus ook i.g.v. een CVZ premie moet deze volledig worden meegenomen'*. Naar het oordeel van het hof hebben schuldenaren voldoende aannemelijk gemaakt dat de boedelachterstand en de nieuwe schulden in belangrijke mate zijn toe te schrijven aan het feit dat zij over onvoldoende middelen beschikten om aan hun verplichtingen te voldoen. Het hof concludeert dat deze financiële problemen als niet-toerekenbaar dienen te worden aangemerkt. Schuldenaren krijgen alsnog een schone lei.

4. HR 17 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:2999 (verificatie; art. 121, 196, 197, 328, 352-354 Fw)

Het draait in deze zaak om het volgende: Bij de behandeling van beëindiging van de saneringsprocedure verzet de schuldenaar zich tevergeefs tegen een eerdere pro-forma verificatie van vorderingen, bij welke verificatie geen acht is geslagen op bezwaren van de schuldenaar tegen enkele door de bewindvoerder erkende vorderingen. De gang van zaken was als volgt: Ondanks geconstateerde tekortkomingen in de informatie-, afdracht- en inspanningsverplichting besluit de rechtbank, in september 2011, niet tot tussentijdse beëindiging over te gaan omdat de schuldenaar in staat werd geacht zijn schuldeisers volledig te voldoen voor het einde van de looptijd van de schuldsaneringsregeling. De rechtbank bepaalde in 2011 wel al nadrukkelijk dat de schuldenaar niet in aanmerking komt voor een schone lei. In februari 2014 is een pro forma verificatievergadering gehouden. De schuldenaar maakte tijdig bezwaren tegen verschillende vorderingen aan de bewindvoerder kenbaar. Het proces-verbaal van de pro forma verificatievergadering hield onder meer in (a) dat de bewindvoerder alle ingediende vorderingen heeft erkend, (b) dat er geen betwiste en achtergestelde vorderingen zijn, en (c) dat de schuldenaar geen bezwaren kenbaar heeft gemaakt tegen de ingediende schuldvorderingen (terwijl de schuldenaar die bezwaren dus wél aan de bewindvoerder kenbaar had gemaakt, red.). De rechtbank beëindigde de sanering zonder schone lei en het hof bekrachtigde dit vonnis. In cassatie klaagt de schuldenaar er over dat ten onrechte is volstaan met een pro forma verificatievergadering, en dat ten onrechte de slot-uitdelingslijst wordt opgesteld op basis van die vergadering. Volgens de schuldenaar dient alsnog een gewone verificatievergadering plaats te vinden - waarbij de schuldenaar dan alsnog enkele vorderingen zou kunnen betwisten. Het hof verwierp dit betoog op de grond dat de erkenning van schuldvorderingen die op de pro forma verificatievergadering heeft plaatsgevonden, op grond van art. 328 lid 1 Fw in verbinding met art. 121 lid 4 Fw kracht van gewijsde heeft in de schuldsanering. De HR oordeelt dat in het eindvonnis (art. 352 - 354) niet kan worden opgekomen tegen beslissingen omtrent de verificatie van vorderingen en omtrent het plaatsvinden van een verificatievergadering. De HR voegt daar nog twee overwegingen aan toe: (1e) Het hof heeft terecht geoordeeld dat de pro-forma erkenning, op grond van art. 328 lid 1 Fw in verbinding met art. 121 lid 4 Fw, kracht van gewijsde heeft in de schuldsanering. Laatstgenoemde bepaling laat alleen op grond van bedrog vernietiging van de erkenning toe. Voorts kan op de voet van art. 328 lid 1 Fw in verbinding met art. 137 lid 2 Fw verbetering van vergissingen in het proces-verbaal worden verzocht; deze vernietiging of verbetering is in dit geval niet gevorderd of verzocht en dat van bedrog sprake is, is ook niet gesteld, terwijl van een vergissing in het p-v geen sprake is. Het hof heeft dan ook terecht geoordeeld dat een nieuwe verificatievergadering geen zin heeft, nu deze geen verandering kan brengen in de kracht van gewijsde van de erkenning van de vorderingen in de schuldsanering. (2e) Anders dan het hof heeft overwogen zijn de art. 196 en 197 Fw niet op de

erkenning van toepassing. Deze bepalingen zijn niet van overeenkomstige toepassing verklaard op de schuldsanering, aldus de HR.

(Noot redactie: Art. 196 Fw bestempelt het p-v tot executoriale titel voor erkende vorderingen. Art. 197 Fw maakt een uitzondering voor vorderingen die in de verificatieprocedure zijn erkend maar door de gefailleerde schuldenaar in de verificatieprocedure zijn betwist. Hof en P-G betrokken deze wetsartikelen in hun overwegingen maar concludeerden beide, gelijk de HR, dat een nieuwe verificatie niet mogelijk was. Schakelbepaling art. 328 Fw verwijst niet naar 196 en 197 Fw, vandaar kennelijk de (2e) overweging van de HR. Overigens verwijzen de art. 196 en 197 Fw wel terug naar de art. 121 en 126 Fw welke in art. 328 Fw weer wél van overeenkomstige toepassing zijn verklaard voor de Wsnp; mogelijk lieten Hof en P-G zich juist door die (terug-) verwijzing leiden).

5. Hof Den Bosch 30 oktober 2014, ECLI:NLGHSHE:2014:4527 (art. 15b Fw)

Omzetting naar Wsnp vanuit faillissement na surseance is niet mogelijk. Hof Den Bosch verwijst daarbij naar HR 14 oktober 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT6865. De HR oordeelde dat een schuldenaar wiens faillietverklaring op de voet van art. 242 Fw is uitgesproken niet kan worden ontvangen in een op art. 15 b Fw gebaseerd verzoek.

6. Hof Arnhem-Leeuwarden 6 november 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:8681 en ECLI:NL:GHARL:2014:8682 (art. 3 Fw)

In beide zaken is door een schuldenaar een Wsnp-verzoek gedaan ter afwering van faillissement. Rb. Noord-Nederland verklaarde beide verzoeken niet-ontvankelijk omdat uit de verklaring ex artikel 285 Fw niet was gebleken dat er reële pogingen waren gedaan om tot een minnelijke regeling met de schuldeisers te komen. Daarbij lijkt de schuldenlijst (op onderdelen) incorrect en incompleet te zijn. Zo zijn de belastingschulden aanzienlijk hoger dan vermeld in het schuldenoverzicht dat bij het verzoekschrift is gevoegd. In hoger beroep oordeelt het hof dat voldoende aannemelijk is geworden dat er geen reële mogelijkheden waren voor een buitengerechtelijke schuldregeling. Wegens het nog niet beëindigen van de eigen onderneming van appellanten konden de schulden nog niet geheel worden geïnventariseerd. Daar komt bij dat dit gelet op het aanhangige faillissementsrekest en de termijn genoemd in artikel 3 Fw – ter indiening van een verzoekschrift tot toepassing van de schuldsaneringsregeling – ook niet binnen die termijn kon worden voldaan. Voorts overweegt het hof dat appellanten in hoger beroep een voldoende compleet schuldenoverzicht hebben overgelegd. Ook hebben verzoekers een deugdelijke toelichting gegeven op het ontstaan of onbetaald laten van hun schulden. Dat thans een zinvol aanbod aan de crediteuren zou kunnen worden gedaan, is op geen enkele wijze gebleken. Het hof acht voldoende aannemelijk dat verzoekers te goeder trouw zijn ten aanzien van de ontstane schulden. Het hof laat schuldenaren in beide zaken alsnog toe tot de schuldsaneringsregeling.

7. Hof Arnhem-Leeuwarden 6 november 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:8522 (art. 285 Fw)

Het hof heeft de volgende prejudiciële vragen aan de Hoge Raad voorgelegd:

1. Moet, indien een verzoek tot toelating tot de schuldsaneringsregeling op de voet van artikel 15 wordt gedaan, voorafgaand een buitengerechtelijke schuldregeling zoals bedoeld in art. 285 lid 1 sub f en h Fw worden beproefd of staat de omstandigheid dat iemand in staat van faillissement is verklaard daaraan in de weg?

2. Moet een in het kader van een verzoek tot omzetting ex art. 15b Fw gedaan verzoek tot toelating tot de schuldsaneringsregeling voldoen aan het vereiste van art. 285 lid 1 sub f Fw?
3. Mag de rechter indien, al dan niet na toepassing van art. 287 lid 2 Fw, bij het verzoekschrift een verklaring zoals bedoeld in art. 285 lid 1 sub f Fw ontbreekt, tot inhoudelijke beoordeling en toewijzing van een omzettingsverzoek zoals bedoeld in art. 15 Fw overgaan of is een dergelijk verzoek niet-ontvankelijk?

8. Hof Arnhem-Leeuwarden 17 november 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:8818 (art. 3a Fw)

Twee schuldeisers vragen het faillissement aan van de schuldenaar. Op de faillissementszitting op 16 september 2014 heeft de schuldenaar een *voorwaardelijk* Wsnp-verzoek ingediend. Op 30 september beslist de rechtbank dat het faillissementsverzoek wordt geschorst tot na de beslissing op het Wsnp-verzoek. Schuldenaar wordt in de gelegenheid gesteld om binnen een maand een compleet Wsnp-verzoek in te dienen. Op 1 oktober 2014 heeft schuldenaar de rechtbank verzocht de uitspraak van 30 september 2014 o.g.v. art. 32 Rv aan te vullen, in die zin dat *eerst* zijn verweer tegen de faillissementsaanvraag wordt beoordeeld *alvorens* de zaak (eventueel) wordt geschorst in verband met het voorwaardelijke Wsnp-verzoek. Op 8 oktober 2014 informeert de griffier de advocaat van schuldenaar per email dat het ingediende verzoek tot aanvulling/verbetering niet wordt gehonoreerd. Tegen deze tussenbeslissing van de rechtbank gaat de schuldenaar in hoger beroep. Het hof oordeelt dat tegen deze tussenuitspraak hoger beroep open staat zodat schuldenaar ontvankelijk is. Schuldenaar stelt dat de rechtbank (nog) geen toepassing aan art. 3a lid 2 Fw (schorsing faillissementsverzoek totdat onherroepelijk is beslist op het Wsnp-verzoek) had mogen geven omdat hij slechts een voorwaardelijk Wsnp-verzoek heeft gedaan. Schuldenaar betwist dat er sprake is van een faillissementssituatie. Uit de pleitnota in eerste aanleg van schuldenaar volgt dat schuldenaar heeft verzocht om alleen dan te worden toegelaten tot de Wsnp indien en voor zover de rechtbank voornemens mocht zijn om schuldenaar in staat van faillissement te verklaren. Schuldenaar heeft daarbij expliciet vermeld dat het een voorwaardelijk verzoek betreft. Het hof stelt de schuldenaar in het gelijk en oordeelt dat aan art. 3a lid 2 Fw pas toepassing gegeven kan worden nadat in rechte duidelijk is geworden dat aan de voorwaarden voor het uitspreken van het faillissement wordt voldaan. [Noot redactie: dus dient eerst het faillissementsverzoek van de schuldeiser te worden beoordeeld.]

9. Hof Arnhem-Leeuwarden 18 november 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:8869 (art. 303/358 Fw)

Man en vrouw zijn in 1989 in algehele gemeenschap van goederen met elkaar gehuwd, in 2007 is de echtscheiding ingeschreven. Tijdens het huwelijk kochten partijen een woning met hypotheek van de SNS-bank voor een bedrag van € 280.500. De man heeft sinds 2007 steeds de hypotheeklasten voldaan. De vrouw bewoonde woning tot 2009, daarna trok de man in de woning. In april 2008 is ten aanzien van de vrouw de toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling uitgesproken, de schuldsanering is september 2011 beëindigd met schone lei. In 2011 is de vrouw door de man gedagvaard inzake de onverdeelde boedel. De voormalig echtelijke woning staat te koop, de huidige waarde is aanzienlijk lager dan de hypothecaire schuld. De rechtbank bepaalde dat na verkoop van de woning de totale onder- of overwaarde van de woning tussen partijen bij helfte zal worden gedeeld in die zin dat ieder der partijen voor de helft van de onderwaarde draagplichtig wordt. De rechtbank overwoog daartoe dat (1^e) een hypothecaire vordering niet onder de schuldsaneringsregeling valt met als gevolg dat de schuldenaar tijdens de schuldsanering

de hypothecaire rente verschuldigd blijft, (2^e) de hypothecaire vordering bij beëindiging van de schuldsaneringsregeling niet onder de 'schone lei' valt en (3e) dat dit slechts anders zou zijn indien de woning gedurende de schuldsaneringsregeling was verkocht. De vrouw voert in hoger beroep o.a. aan dat krachtens art. 358 lid 5 Fw de werking van de schone lei (art. 358 lid 1 Fw) géén toepassing vindt ten aanzien van een vordering waarvoor (a) een hypotheek tot zekerheid strekt die is gevestigd op een registergoed waarin de schuldenaar woonachtig is en (2) indien op de rente van deze vordering art. 303 lid 3 Fw van toepassing is. Volgens de vrouw wordt aan die twee voorwaarden niet voldaan, zodat de hypothecaire vordering daarom wél valt onder de werking van de schone lei. Subsidiar stelt de vrouw dat de schuldsaneringsregeling in ieder geval werkt met betrekking tot de na verkoop van de woning eventueel resterende, concurrente, vordering van de SNS bank. Het hof neemt tot uitgangspunt dat de wettelijke regeling, in het bijzonder de art. 299 lid 3 jo artikel 57 Fw, mee brengt dat een vordering die bestaat op het moment dat de schuldsaneringsregeling van toepassing wordt verklaard, niet onder de werking van de schuldsaneringsregeling valt zolang deze vordering in de periode dat de schuldsaneringsregeling van toepassing is, wordt gedekt door een recht van pand of hypotheek. Dit wordt slechts anders wanneer het verpande c.q. verhypothekerde goed gedurende de sanering te gelde wordt gemaakt en de opbrengst niet voldoende is om de vordering volledig te voldoen. In dat geval zal, mede gezien art. 59 Fw, de restantvordering als concurrente vordering onder de toepassing van de schuldsaneringsregeling komen te vallen. Daaraan kunnen de wetwijzigingen, zoals die in 2008 ten aanzien van artikel 303 lid 3 en artikel 358 lid 5 Fw hebben plaatsgevonden niet afdoen, gelijk de Hoge Raad in zijn arrest van 13 maart 2009 (ECLI:NL:HR:2009:BG7996) in rechtsoverweging 3.7.2. op de daar vermelde gronden heeft overwogen. De stelling van de vrouw dat zij door deze beslissing het onbedoelde slachtoffer wordt van een situatie waarin de hypotheekhouder en de bewindvoerder geen belang hebben bij verkoop als bedoeld in art. 57 en 58 Fw en waarin zij zelf geen mogelijkheid heeft om verkoop van de woning af te dwingen, geeft het hof geen aanleiding om anders te beslissen. De vrouw heeft haar Wsnp-verzoek ingediend voordat de verdeling van de ontbonden huwelijksgoederengemeenschap van partijen tot stand was gebracht en daarmee voordat de voor haar aan die verdeling verbonden financiële consequenties - onder meer ter zake van de woning en haar aansprakelijkheid voor de hypothecaire lening - geheel duidelijk waren. De gevolgen van het tijdstip van indienen van het Wsnp-verzoek dienen voor rekening en risico van de vrouw te blijven. [Noot redactie: de redactie is geïnformeerd dat de vrouw cassatieberoep instelt.]

10. HR 19 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3678 (art. 356 lid 4 jo 194 Fw)

[In de rechtspraakrubriek van WP 2014/01 is een uitspraak besproken van Hof Arnhem-Leeuwarden d.d. 24 oktober 2013 (ECLI:2013:8767). Dit betreft het HR-arrest in die zaak:] Op 12 mei 2009 verklaarde Rb. Leeuwarden de schuldsaneringsregeling van toepassing op X (voorheen handelend onder de naam Y). De saneringstermijn liep af op 11 mei 2012. Bij vonnis d.d. 18 september 2012 verstrekke de rechtbank aan X de schone lei. Door het verbindend worden van de slotuitdelingslijst eindigde de schuldsaneringsregeling op 21 november 2012. In een handelszaak tussen X en opdrachtgever A had Rb. Leeuwarden, in 2008 (vóór de Wsnp van X), X veroordeeld om € 27.445 aan A te betalen. X heeft door betalingen in 2006 en 2008 in totaal € 22.464,34 aan A voldaan. In hoger beroep in die handelszaak heeft Hof Leeuwarden in zijn arrest van 10 juli 2012 de vorderingen van A alsnog afgewezen en is A veroordeeld om aan X terug te betalen hetgeen X aan A had betaald. X en zijn Wsnp-bewindvoerder twisten over de vraag of de vordering van X op A tot terugbetaling van het onverschuldigd betaalde al dan niet in de Wsnp-

boedel valt als nagekomen bate, zoals de bewindvoerder stelt. Het hof stelt de bewindvoerder in het gelijk en oordeelde dat door het arrest van 10 juli 2012 in de handelszaak tussen X en A, met terugwerkende kracht de rechtsgrond aan de door X verrichte betalingen aan A is komen te ontvallen, en dat de verbintenis uit onverschuldigde betaling ten laste van A is ontstaan op het moment dat de onverschuldigde betaling is verricht. Nu X de betalingen heeft verricht voordat de schuldsaneringsregeling van toepassing is verklaard, behoort de vordering van X op A uit onverschuldigde betaling van € 22.464,34 tot het boedelactief. Voorts oordeelde het hof dat het gaat om een nagekomen bate omdat de bate ten tijde van het verbindend worden van de slotuitdelingslijst op 21 november 2012 nog niet was ontvangen. Er kan daarom niet worden gesproken van een ten tijde van de vereffening bekende bate. Hoewel X kan worden nagegeven dat de bewindvoerder bekend was met het arrest van het hof van 10 juli 2012 was de betaling door A als gevolg van dat arrest op dat moment nog een mogelijkheid en geen zekerheid, reden waarom deze bate nog niet op de slotuitdelingslijst kon worden vermeld en dus nog kon nakomen voor de boedel in de zin van art. 194 Fw, aldus het hof. X gaat in cassatie bij de HR en stelt twee middelen in. Ten eerste ontstaat een vordering uit onverschuldigde betaling (pas) op het moment waarop in hoger beroep de rechtsgrond ontvalt aan een eerdere nakoming van een vonnis in eerste aanleg. In deze zaak kwam de uitspraak in hoger beroep tijdens de schuldsaneringsregeling van X. Ten tweede voert X aan dat er geen sprake is van een nagekomen bate omdat de bewindvoerder ten tijde van de vereffening bekend was met de procedure tussen X en A en dus ook met de terugbetalingsvordering die hieruit zou kunnen voortvloeien. Ten aanzien van het eerste middel stelt de HR X in het ongelijk en overweegt dat het hof juist heeft geoordeeld dat door het arrest van het Hof Leeuwarden van 10 juli 2012 met terugwerkende kracht de rechtsgrond is ontvallen aan de betalingen die X heeft verricht ter uitvoering van het vonnis van de Rechtbank Leeuwarden van 13 augustus 2008, en dat de verbintenis uit onverschuldigde betaling ten laste van A is ontstaan op het moment waarop X deze betalingen heeft verricht. Ten aanzien van het tweede middel stelt de HR X tevens in het ongelijk. De bewindvoerder was ten tijde van de vereffening weliswaar bekend met de bate die voortvloeit uit het arrest van het hof Leeuwarden van 10 juli 2012 maar dat, nu deze op dat moment niet met voldoende zekerheid te realiseren was, de bewindvoerder in de omstandigheden van het geval op redelijke gronden heeft kunnen besluiten die bate niet in de slotuitdeling te betrekken. De HR oordeelt dat het gerechtvaardigd is dat die bate wordt aangemerkt als een ten tijde van de vereffening niet bekende bate in de zin van art. 356 lid 4 jo 194 Fw.

Het gaat goed met het in Pijnacker gevestigde Noordzij Bewindvoerders (WSNP). Noordzij Bewindvoerders is een zustermaatschappij van Noordzij Financieel Adviseurs (Accountancy, Belastingen en Advies). Op dit moment zijn wij werkzaam voor de rechtbanken Den Haag, Rotterdam en Midden-Nederland. Om in de toegenomen werkzaamheden te kunnen voorzien, zijn wij per direct op zoek naar een geschikte uitbreiding van ons team.

Bewindvoerder (WSNP) M/V

(minimaal 32 uur)

Heb jij een afgeronde opleiding Bewindvoerder WSNP en minimaal 2 tot 3 jaar ervaring als Bewindvoerder (WSNP), word je actief benoemd door de rechtbank en kun je aantonen dat je benoemd zult blijven worden na wisseling van kantoor, heb jij een groot analytisch vermogen en ben je een teamplayer? Dan zijn wij op zoek naar jou!

Werkzaamheden:

- Zelfstandig afhandelen van de administratie, inhoudelijke en procesbewaking in een WSNP dossier.
- In een team ondersteuning bieden bij de behandeling van de dossiers van collega bewindvoerders in inhoudelijke en procesmatige zin.
- Zelfstandig voeren en bijwonen van besprekingen, correspondentie en telefoongesprekken met sanieten, schuldeisers en andere betrokkenen.
- Vastleggen en monitoren van afspraken.
- Zelfstandig uitvoeren van huisbezoeken en zittingen.
- Opstellen van openbare en financiële verslagen.
- Het beheren van de boedelrekeningen via banksystemen en de boedeladministratie.

Functie-eisen:

Afgeronde Bewindvoerder WSNP opleiding, plus aantoonbare werkervaring van minimaal twee jaar in dit vakgebied. Ruime computervaardigheden op het gebied van Office. Communicatief zeer sterk en een zeer goede beheersing van de Nederlandse taal in woord en geschrift.

Jouw persoonlijke eigenschappen:

- Zeer analytisch
- Goede oordeelvorming
- Zeer planmatig in werk
- Snelheid van begrip in onverwachte situaties (juridisch en sociaal)
- Empathisch
- Flexibel
- Resultaatgericht
- Stevig in je schoenen staan

Arbeidsvoorwaarden:

Een veelzijdige en afwisselende functie in een dynamische werkomgeving, waarin een informele werksfeer, collegialiteit en flexibiliteit centraal staat. Je maakt kennis met zeer afwisselende dossiers. Je krijgt een passend salaris gebaseerd op opleidingsniveau en werkervaring.

Voor een uitgebreide beschrijving van deze functie en ons kantoor, verwijzen wij je naar onze website.

Geïnteresseerd en herkennen anderen jou in het bovengenoemde profiel?

Stuur uitsluitend per e-mail een sollicitatiebrief met CV naar: info@noordzij-wsnp.nl

Voor inlichtingen over deze vacature kan je contact opnemen met Michiel Noordzij,

Telefoon: 015-3614631.

Let op! Als je niet voldoende aantoonbare ervaring hebt binnen de WSNP zullen wij jouw sollicitatie niet in behandeling nemen.

Redactiesecretariaat

Wsnp Periodiek

Postbus 5018
5800 GA Venray

E-mail:

redactie@wsnp-periodiek.nl

Abonnementen

E-mail:

abonnee@wsnp-periodiek.nl

Verschijning: 4x per jaar

Uitgave van: Stichting Kennisoverdracht Wsnp
gevestigd te Amsterdam
Handelsregisternr. 34390126

Redactie: Mr. B.J. Engberts, rechter
Mr. dr. A.J. Noordam, advocaat
Mr. M. van Bommel, advocaat
Dhr. G. Benedictus, bewindvoerder
Mr. Th. A. Pouw, docent handels- en
ondernemingsrecht

Redactiemedewerker: Mw. E.F.C. Timmermans

Adviseurs: Prof. mr. B. Wessels
Dhr. A. van Eijnsden

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteurs, redactieleden en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden. Alle rechten voorbehouden. © Stichting Kennisoverdracht Wsnp.

Abonnementsprijs € 60,- per jaar, inclusief BTW.

Abonnementen worden aangegaan voor de periode van minimaal één jaar. Het abonnement kan alleen schriftelijk (of per e-mail) bij het redactiesecretariaat worden opgezegd tegen het einde van het kalenderjaar met inachtneming van een opzeggingstermijn van minimaal twee maanden (dus uiterlijk 31 oktober).

Abonneegegevens worden door de uitgever niet aan derden verstrekt.

Vormgeving: vandervliet design

Druk: JP Offset, Duiven

© Auteursrechten voorbehouden.